Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШИНАРДИ, 11 июль, 1967 шу. № 81 (4406). Мах 2 кеп.

ЛОАМАН КОЛХОЗИЙ ЭКОНОМИКА ЧIОАГIЪЕ

Даккхан тIехьаюсаш хьайоагIар вай лоаман колхозаш. Шерагара шерага кхоачашъяцар цар юрта боахама продукташ яхара а уж паччахьалкхенга йохкара а планаш, кIезига хIама лора колхозхошта къахьегамах, хьайдаь паччахьалкхен судаш дIатакха низ бацар, нийса хержабацар боахама лостам.

Укх шера январь бетта лоаман районашка латта хьалаш а цар боахамий экономика эсала хилара бахьанаш а кIоарга тахка а техка, КПСС обкома белгалдаьккхар лоаман колхозий экономика чIоагIъяра, латто ду а хьайбай а продукташ алсамъяхара, боахамий рентабельность лаккхъяра де дезараш, цар боахама керда лостам белар. Обкомо пайдана лаьрхIар лоаман хьалашка керттерча даькъе дулха довхан леладар, цига дика хьувкъаш а бахача наха бе болх хулийтаргболаш а дола тхьамкен новрий борци леладелга.

Юбилейни шера дика балхаш даьд Нохчай-Юрта: Ведана, Советски районий колхозий къахьегамхоша. Парте обкома решенеш кхоачашъеш дика толамаш даьхад цар. Планах лаьрхIачул дукхагIа дийнад укх шера бIаьсте тхьамкен новрий борци. Соахкарчул 3,5-зза дукхагIа дийнад укх шера тхьамка, новраш ду борц — 5,5-зза дукхагIа. Кхоачашъяьй хьажкIаш, гидуаргаш, кхыйола культураш дIаера план. Дебаш доагIа хьайбаш, кIезига дукха лаккхъенний цар «продуктивность. Хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкара план кхаь а районо тIехкхоачашъяьй. Хьалхарча ах шера паччахьалкхенга тха дохкара план 203 процент кхоачашъяьй Ведана районо. Планах лаьрхIачул 50 процент дукхагIа дехкад укх шера ялх бетта дулх Нохчай-Юрта районa боахамаша.

Къахьегамах луш дар тешам боллаш хоададар бахьан долаш кхаь а районе дикка айденнад колхозхой хьинар, деррига боахамашка дIадахача шерашкарчул дикагIа арабувл колхозхой балха.

Цхьабакъда, хIанз а дукха кхоачамбоацараш да лоаман районий боахамашка. Цхьайолча колхозашка доагIача тайпара гIулакх дац дIадийначa тхьамканеш новраш деча берцаш. Ведана района Карла Марксен Кировен цIерагIча, Нохчай-Юрта района Ленинен Ждановен цIерагIча, Советски района Кирова цIерагIча колхозашка йоккхача участкашка дIабийна борци тхьамкен нийлха да, оасаро хьалдукъаш латт кхаш.

Укх шера кIезиг-дукха тIакхийтта яле а лоха я хьайбай продуктивность — кIезига тIадетталу дулх, шура, кIезига доал жена тIера тха. Цхьадолча боахамашка дикка доахан дов, кIезига ду Iаьсий.

Колхозаша лерттIа пайда эцац шоай резерваех, кIезига теркам тIабохийт лаьтта леладара культура лаккъяра, хьайбай продуктивность лаккхъяраи дIаюв хIамаш хьувкъаяраи лерттIа къовсам лоаттабаш. Кхы а эсалагIа латт лоаман районашка сомий бешамаш йогIара, юрта боахама продукташта переработка яра гIулакх.

Уж кхоачамбоацараш сихха дIадахара оарцагIйовла еза хIанз лоаман районий партийни советски организацеш, юртбоахама органаш, колхозий правленеш. беррига колхозхой. Эггара хьалха де дезар да дIайийначa хIамашта лерттIа гIулакх дари укх таргарча деношка уж оасарах кIалхара яхари. Тхьамка, новрий борц, кхыйола культураш дIайийнача хIара гектаро лакха хьувкъам лургбола гIулакх вIаштIехьдаккхa деза деррига боахамашка. ХIара боахамо кхоачашде деза юбилейни шера тIайийца юртбоахама продукташ яхареи уж паччахьалкхенга йохкареи декхараш.

ХIанз а эсала лел лоаман районашка производственни гIишлош хьалъяра балхаш. «Чечингсельстрой» треста геттара шортига а эсала а ду хьайбашта эша а кхыдола а гIирсаш хьалдара балхаш. Къаьстта во латт тхьамка докъалу гIирсаш хьалдара гIулакх. Из дIахо ла йиш йоацаш хIама да. «Чечингсельстрой» треста кулгалхой, колхозий правленеш декхарийла я хьалде доладаь деррига гIирсаш ханнахьа хьалдаьдаха. ЧIоагIа теркам тIабахийта беза тхьамка докъаду керда моттигаш хьаяра, яраш шеръяра. Моттигашкарча хьалех пайда а ацаш хьалъе еза дукха чоалхане а йоацаш йола сушилкаш. Гишлош хьалъеча пайда эца беза моттигашкарча материалех. Дукха гIишлой материалаш я лоаман районашка.

Хьийгача къих тешшаме мах тергбола гIулакх вIаштIехьдаьккхача дензa колхозхой производственни хьинар айденнад. Цхьабакъда дукхача боахамашка цу гIулакха новкъарле ю колхозий счетни болхлойи кулгалхойи бехка колхозхошта цар шоай балхах доагIар ханнахьа дIа ца теларо. Дукха моттигаш нийслу ханнахьа дала йиш йоллашехьа цариа ший бетта а кхы совгIа а алапи ца луш. Из вIалла а ла мегаргдолаш дац. Партийни организацеша, юртбоахама органаша, колхозий кулгалхоша чIоагIа теркам тIабахийта беза колхозхошта лакха овсарле а йолаш къахьегара эша деррига хьалаш Iалашдара, балха материально безам тIабахийтара принципи бокъонца чакхъяккха еза. хIара колхозхо ший къахьегамах дукхагIа бернат даккха гIертаргвола гIулакх оттаде деза.

Хьайбаш дебадара Iалаьмате лоархIаме гIулакх да доахан а жа а Iаьхара дусаргдоаца гIулакх вIаштIехьдаккхар, Iодаь Iаьсий а Iоахарий а ца дойташ хьалкхедар. Цудухьа деррига боахамашка хьажа деза хьайбаш дебадара гIулакх мишта латт, белгалде а чакхлаха а деза хьайбаш Iаьхара ца дитара а Iаьсийи Iоахарийи хьалкхедара а де дезараш. Ишта теркам тIабахийта беза хьайбай продуктивности товарности лаккхъяра, продукцега дIадодар лохдара. Къаьстта теркал де дезаш хIама да лулха леладу хьайбаш дебадар.

Хьайбаш дебадара а цар продуктивность лаккхъяра а боккхача лоархIаме йола доакъара баса тоаяра декхар керттера дарех цаI дархIа дезаш да лоаман районашка. ХIара боахаме Iалашде деза кхоачам хилла доакъар. ЧIоагIа теркам тIабахийта беза даьгIенаши цонаши тоаяра, альпийски лаьгIенех нийса пайда эцара. Хьайбаш Iалашдара гIулакхаш къоастадеш дицдалийта йиш яц уж чулоаттадергдолча помещенешта ремонт елга а.

Юрта боахама министерства лаьрххIа йола отдел я колхозашта кулгалдара. Цо халланза тIахьожам лоаттабе беза лоаман колхозий экономика чIоагIъяра оттаяь мероприятеш чакх мишта йоах хьожаш, эшшача моттигенвкъостал де деза боахам тоабара.

Беррагача вай мехка а санна, чIоагIа хьинар айденна балхаш деш ба лоаман районашкара къахьегамхой пятилетка шоллагIча шера. Партийни организацей декхар да колхозхой шоай юкъара боахамаш тоадара, юбилей сийна тIайийца декхараш кхоачашдара оарцагIбахар.

Юбилейни шера мукха лаккхара хьувкъам кхебаьб. Сунженски района «Победа» яхача колхоза цхьоалагIча бригада кхаш леладераша. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40 центнер ялат чуэц цар. Ялат дIаэцача пункте планал совгIа 66 тонн мукх дIабеннаб бригада коллективо. ХIаьта еррига колхозо паччахьалкхенна планал шозза дукхагIа дIабеннаб мукх.

Сурта тIа: мукх чуэцача кхай тIа, хIалхарча плане А. Федюнина агрегат.

Н. Кобиашвили сурт.

Октябрь 50-гIа шу

ТОАБЕ БЕЗА БОЛХ

Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза кхаш леладераша дош леннад юбилейни шера паччахьалкхенга 2200 тонн ка бола ялат дохка. Бакъда, кIа хьакха болабенна массехк ди дале а, ялат дIаэцача пункте цу совхозо дIачуденна цаI грамм ялат дац.

ХIанад из иштта? Массехк ди да групповой методах болх беш болча совхоза комбайнераша Закан-Юртарча отделене 82 гектара тIа дIадийна кIа хьекха. Из кIа цIен а даь махулла сихагIа ялат дIаэцача пункте дIадала дезар. Бакъда, из хIанз а отделене хьатта хуллаш да.

Совхозе ерригаш а шийтта ялат чуэца комбайн я, царех цхьайтта кIа хьоккхаш яр самардийнахьа. Чуийча ялат кхай тIара токе дIаккхухьаш ткъо автомашин яр совхозе цу дийнахьа. Бакъда уж кхоаяцар бункерашкара ялат дIаккхахьа. Цудухьа дукха ха йоаккхар комбайнераша автомашинаш яхкарга хьежаш болх ца беш. Тхо укхаза долаш 80 гектар йолча участка тIа болх беш бар механизатораш. Цар балха юкъе брак нийслора. Тхо долча хана кхаьчар цига совхоза директор С. Э. Дышниев, керттера агроном В. И. Проскурин, отделене управляющи Р. Гелуев. Комбайнерашка цкъа йист ца хулаш, цар беча балхага ца хьожаш дIабахар уж цигара. Бакъда, уж хьежабаларе царна ховргдар автомашинаш эшилга а, тIаккха цхьаболча комбайнерий балха юкъе брак нийслулга а. Иштта, Д. Мезаева комбайна тIехьа геттара дукха ялат улл. КIезигагIа дале а, 400—500 грамм хургда из хIара квадратни метр лаьтта. Иштта гIулакх нийслу кхыча комбайнераша болх беча а. Совхоза специалисташа цахаддаш тIахьожам лоаттаборе кIа довргдацар.

Квалификаци лакха йолаш, опыт йоккха йолаш ба совхоза дукхагIа бола комбайнераш. Нагахьа санна цар балха юкъе нийслу новкъарленаш дIаяьхача ялат лоацача хана чуэца вIаштIехьдаргдар совхоза.

ЦхьоалагIча отделене ялат чуэца болабеннача дийнахьа токе бIаь тонн кIа кхаьчар. Из машинаш тIара Iодоассалеш йиъ кхалсаг яр токе. Уж болхлой тоъаш ба яхаш вар тока заведующи Ш. Абдулкадыров. Iуйрийна болх дIаболалуча хана иштта да а дар из, бакъда делкъийна комбайнерий болх сихбеннача хана йиъ кхалсаг кхоаяцар машинаш тIара кIа Iодоассаде.

Ш. Абдулкадыров паргIата ваьцна вагIар ялат токе хьаэцара ше еррига кийчо йича санна. Цхьабакъда, де дезаш дукха дар. Цкъа-дале токе бийсанна йоагае цаI электрически лампа яцар, йоацаш яр уж совхоза складе а. ШозлагIа-дале кхай тIара хьадахьа кIа отходаш дукха йолаш да, цудухьа из токе цIенде дезаргда. Бакъдар аьлча хIанз укх сахьате из болх укхаза бе йиш йолаш бац, хIана аьлча токе латта дIанара бIоагIа Iобежабала боаллаш латт. из тоабе безаш ба. хIанзарчул тIехьагIа дIаоттае езаш рубильникаш я. Из деррига а цо ца дича кIа цIенде а йиш яц. е из паччахьалкхенга дIадала а йиш яц.

«Паччахьалкхенга 2200 тонн ялат дохкаргда вай совхозо» яхаш йоккха плакат йоалл токе. Совхозе ялат чуэца 29 июне болабеннаб. Массехк бIаь гектара тIара чуийца мукх беррига а доакъара битаб совхозо телха хилар бахьан долаш. Цудухьа цох ялат дIаэцача пункте цхьа грамм кхаьча яц. ХIана кIа хьоккхаш ба, из сиха цIен ца дар бахьан долаш из а токашка уллаш да. ХIаьта кIа цIендара болх сихха вIаштIехьа ца боаккхе из а талхара кхерам болаш да. Юбилейни шера тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара чIоагIа лоархIаме да из болх сихха дIаболабар.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха спец. корр.

ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан Грознерча КПСС обкома политпросвещене ЦIагIа Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городской парторганизацей актива собрани хилар. «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисашта пропаганда яреи уж дIайовзийтареи областной партийни организаце декхарех доклад йир собране КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Х. Х. Бокова.

Доклад ювцаш пренеех къамаьлаш дир «Грозненский рабочий» яхача газета редактора А. Д. Авдеева, КПСС Сунженски райкома секретара Б. О. Гайсанова, мехкдаьтта института политэкономе кафедра заведующе С. О. Зоева, «Грозхимнефтестрой» треста парткома секретара А. Я. Калоша, культпросветучилища директора Р. Ю. Арсанукаевас, парте МалгIабика горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе А. Х. Барахоева, «Знание» яхача общества республикански организаце бехктокхама секретара А. С. Попкова, КПСС Старопромысловски райкома секретара Н. Н. Бекетова, ВЛКСМ Наурски райкома секретара И. И. Нисанова, Грозненски химкомбината керттерча инженера А. П. Литвина, персональни пенсионера С. И. Цифарова.

Дийнача дешах лаьца соцам тIаийцар собране. Партийни актива балхах йола отчет газета тIа араяргья.

МАССАНЕ А ЦХЬАБАРТ БОЛЧА ХЬАЛАШКА

Укх деношка Наьсарен-Вокзале районий партийни актива собрани хилар, «КПСС ЦК июньски Пленума итогехи районий партийни организаце декхарехи» лаьца доклад йир парте Наьсарен райкома хьалхарча секретара Цолоева.

Пренех къамаьлаш дир сельхозтехникума директора Цокиева, «Назрановский» совхоза парткома секретара Оздоева, Мельзавода директора Ужахова, райпо председатела Шадиева, № 14 йолча профессионально-техническ училища директора Дидигова, «Экажевский» совхоза парткома секретара Арчакова, иштта кхычар.

* * *

КПСС ЦК июньски пленума итогех лаьца пленумаши активаши самардийнахьен селхани чакхъяьннай Грознерча парте Ленински, Заводской, Старопромысловски райкомашка, парте Урус-Мартана, Шаьла, Шелковской, Грозненски райкомашка. Пленумашкеи активашкеи массане цхьа барт болаш КПСС ЦК июньски Пленума решенеш къоабал а еш цу хьакъехьа шоай района парторганизацешта хьалхашка латта декхараш белгалдаьд.

ХЬАЛХА МАЛАГIА ВА

ЛОАЛЛАХАРЧА ЙИЪ РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО 1967 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА БАЬ БОЛХ

(план кхоачашъяр процентех)

Хьоккхамаш	Нохч-ГIалгIай АССР	Къилба-седа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Валови продукце план кхоачашъяр	102,5	104	104	104,4
1966 шера 1-ча ах шераца нийсдича валови продукци тIаккхетар	112,7	115	116	103,5
Къахьегама овсарле лаккхъялара план кхоачашъяр	102,0	103,3	103	104,5
1966 шера 1-ча ах шераца нийсдича къахьегама овсарле лаккхъялар	107,9	108,9	107	97,8
Еррига предприятеш	177	154	138	230
Царех продукци арахецара ах шера план кхоачашъяьяц	13	16	13	50

Советски Социалистически Республикай Союзаи Болгаре Халкъа Республиканеи юкъерча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча договора ратификаци яра дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Ратификаци йойла 1967 шера 12-ча мае Софие кулгаш яздаьчеи СССР Лакхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссеша къоабалдаьчеи, ратификаци яйта аьна СССР Министрий Совето хьачуденнача Советски Социалистически Республикай Союзаи Болгаре Халкъа Республиканеи юкъерча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча договора.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1967 ш. 8 июль.

КЪАХЬЕГАМА РЕЗЕРВАЕХ ПАЙДА ИЙБАРА ЙОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА УПРАВЛЕНИ ВIАШАГIЙОЛЛАРАХ ДОЛА

УКАЗ

«Къахьегама резерваех пайда ийбара йола автономни республикай Министрий Советий управленеш вIашагIйохкарах» долча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума 1967 шера 17 февралерча Указага хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Къахьегама резерваех пайда ийбара йола Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета управлени вIашагIйолла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель **М. МАМАЕВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный.
1967 ш. 7 июль.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1967 ш. 9 июль. № 182 г. Москва.

Новкъостий летчикаши, штурманаши, инженераш а, техникаш а, тIемеи гражданскии авиаце специалисташ, авиационни промышленноста болхлой, ДОСААФ-а спортсменаш-авиатораш!

Новкъостий авиаце ветеранаш!

Новкъостий салтийи, матросаши, сержанташ а старшинаш а, эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Традиционни цIей — СССР Фегарча Флота Ди укх шера белгалдоаккх сийлахьа юбилей — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дуза ди гаргакхоачаш. Советски наха шоай хьинар ца кходеш къовсам лоаттабу парте XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара, толаме кхоачашъю пятилетка шоллагIча шера план. Сийлахьча юбилейна накъаболхаш, городеи юртеи къахьегамхоша шоай деррига низаши знанеши дIател коммунизм хьалъяра гIулакха. Октябра идеяш вахара низ болаш хилара, советски халкъо коммунизмага хьош бола никъ нийса хилара харцде йиш йоаца тешалаш кхухь хIара дено.

Советски Союзо кхыча социалистически мехкашца, вай ханарча дерригача прогрессивни низашца цхьана леррагIа къовсам лоаттабу империализма реакционни политикана духьала, даим хьаллоац вьетнамски халкъо американски поработителашта духьала лоаттабу турпала къовсам, хоадамболлаш дIаэттар из Израилеи цуи гадоахарийн оагIонгахьара агресси качъенача Iарбий паччахьалкхений халкъий гадаккха. Советски паччахьалкхени кхыча социалистически мехкийи чIоагIачеи леррагIа чакхйоахачеи политико юкъагIъяьхар империалистически реакце зуламе уйлаш.

Советски общества кулгалдуи лостам тели низ а хинна латт къовсамий халонех чакхъяьнна йола коммунистий сийлахьа парти. Цуи хьаькъалера ленински политика нийса хилар цIаьхха а къаьгга бакъду дукха ха йоаццаш хиннача парте Центральни Комитета Пленума решенеша. Уж решенеш массава раьза а волаш хьалльыар дерригача вай халкъо. Советски тIемахоша царна жоп лу фийлеи тIема кийчон дIахо лаккхъярца. Шоай цIейна доккхийча толамашца накъабаьхкаб сий дола тIемахой-авиатораш, граждански авиацеи авиационни промышленностеи болхлой, ДОСААФ-а спортсменаш-авиатораш. Царех хIаране шоай участке доагIаш дола дакъа лоац дукхаезача Даьхеи экономически оборонни низ дIахо чIоагIбара гIулакха юкъе.

Вай мехко де а доагIаш доккхал деш я советски авиаци. Дерригача халкъо йоакхо а терко а ю цун. Авиатораша еза а лелаю, даим еба а ю фегарча флота тIема традицеш, чIоагIа дог айденнеи хьинареи къахьег шоай тIемеи политически знанеш лаккхъяра, фийла лораду Советий Мехка фецара доазонаш.

Дунеи халкъашта юкъера гIулакхаш кхохкаденнача, империалистий агрессивни гIулакхаш чIоагIденнача хьалашка тIемахой-авиатораш, Эскареи Флотеи еррига лични состав декхарийла я тIема гIулакх кхы а чIоагIагIа Iомаде, тIема кийчо лаккхъе фийла хила.

Эскареи Флотеи тIемахошка, граждански авиацеи авиационни промышленностеи болхлошка, ДОСААФ-а спортсменашка-авиаторашка моаршал а луш, аз даькъала буву уж СССР Фегарча Флота Денца, тIема гоазал лаккхъеча хIанзара авиационни техника караерзасча, вай авиаци дегIаккхувлача цар дIахо толамаш дахар ловсона.

СССР Фегарча Флота Ди белгалдоаккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 9-ча июле, моттигерча ханах 22 сахьат даьлча, вай Даьхеи столице — Москве, союзни республикай столицешка, городашка - турпалашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, крепосте-турпале Бресте ткъозза артиллерийски залп а тохаш салют яла.

Даькъала хийла вай сийлахь-йоккха Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Даькъала хийла турпалера Советски Фегара Флот!

Хоастам хилба Советски Союза Коммунистически партена — еррига вай толамаш яхара дегаш урвуттадер а уж йоахилга вIаштIехьдоахар а!

СССР оборона министр Советски Союза Маршал
А. ГРЕЧКО.

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ ВIАШАГIТЕХАЧА ГЕРЗАЩЦАРЧА НИЗИЙ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩЕХ БОЛА ХОАМ

Варшавски договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений правительствашa кхоачашдаьд СССР оборона министралла хьожаварна дувзаденна вIашагIтехача герзашцарча низий главнокомандующе декхарех ше мукъавалийтара хьакъехьа Советски Союза Маршала А. А. Гречкос даьдехар, белгалдоах Варшавски договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений эскараш дегIаккхувлара даькъе цунна карагIдаьнна дика хIамаш.

Варшавски договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений правительствашa шоайла дагаьяначул тIехьагIа вIашагIтехача Герзашцарча Низий главнокомандующелла хьожазаьв Советски Союза Маршал **И. И. Якубовский.**

ОКТЯБРА ТКЪАМАШ

СССР ФЕГАРЧА ФЛОТА ДИЙНАХЬА ХИННА АВИАЦИОННИ ПАРАД

Советски авиатораштa карагIдаьннарашка традиционни хьажар а хинна дIаэттай вайшига авиационни парадаш. Тушински аэродрома сийнача ара шоай говзал дуккказа а хьахьийкхай летчикашеи парашютисташеи, хьаьхьийкхай вай башха дика авиационни техника. Укх шера Тушински аэродромо-ветерано парадий эстафета дIаеннай эггара къонагIча московски аэропортага — Домодедовскичунга. 9-ча июле, кIиранддийнахьа, цIеча байракхашеи транспоранташеи сийрталаьхар Домодедове долха наькъаш. Хозеи тоаеннеи я кизга, чакхса доагIа ийченаш а йолаш йола аэропорт. Цей дезде москвичашца цхьана яьхкар тайп-тайпарча мехкашкара тIема делегацеш. Гулбеннараша детташ тIоараш а долаш тIаэц параде баьхка Коммунистически партеи Советски правительстваи кулгалхой, боккхий военачальникаш, цIи хеза летчикаши космонавташи.

Парад хьайийлла я. Советски Союза гимн ек. ХIаьта тахан, Октябра юбилейни шера, авиатораша Даьхеи халкъагеи оалаш дола эггара хьалхара дош — из да вайна карагIдувларий хьалхарча оагIон тIа ший цIи латташ, заим латтаргйолаши волча сага оала баркал — ЯК-18 яхача спортивни самолеташа сигала отталу «Ленин» яха дош.

Шея хьалхара дакъа — граждански фегарча флота парад. МугIарчагIа вIаштIеххьа-тIехьа йолхача вертолеташа тIехйоах СССР-еи союзни республикаи байракхаш. хьалхайолача машина тIа транспорант йоалл «Хоастам хилба КПСС» аьнна тIагIолла даь йоазув а долаш. ТIаккха йоагIа «космически мухьаш» тIадолча вертолетий группа. Трибунашта тIагIолла терка а теркаш чIоагIа гIерта йола дихьареи сехьареи лаьца эггара хьалхара Лаьттаи искусственни спутник. хоза, тоам бола кема «Восток-1», эггара хьалхара Бетта репортер — «Луна-9» яха советски станци, вай космически рекордсмен — 12 тонн йола «Протон-1» яха Iилмаи лаборатори.

Сигала шоай говзал хьагойт эггара лакхагIча пилотажа мастераша, ДОСААФ-а спортсменаша, дунеи рекордсменаша.

Дездеш латта цIей юкъекхаьччача хана тайп-тайпара бесаш дола догIа доладелча санна хеталу. Из яр арен тIа гIолла дIайолхача самолеташ тIара лаьтта есса десант — 50 йоI-парашютистка. Сийрда комбинезонаш тIаювхаш болча цар, трибунаш тIа хьалтIа а баьле, зезай букеташ лу партеи правительстваи кулгалхошта, гIорбаьннача летчикашта, авиаконструкторашта.

Аэрофлота самолетий парад хьаелл вай реактивни пассажирски авиаце эггара хьалхарча ТУ-104 яхача самолето. Дерригача дунеи тIа гIолла цаькъаш дахкаьча машиний колоннана хьалхайода из: царна я ТУ-114, ИЛ-18, «Антонов» яха бIарча дезал, ТУ-124, ТУ-134. Зрителаша дукха ха йоаккх пассажирски машинашта юкъе ца хинача конструкцех йолча реактивни самолета тIехьа хьежжача латташ. Из яр ЯК-40. 24 пассажира лаьрхIа йолча самолето, ший наькъа тIара цIаьхха гIоал а яьле, спортивни машинаша боаххача тайпара атта го а боахаш, пилотажа фигураш увттаю сигала. Цу колоннана эггара тIехьа йода советски конструктораша керда арахийца реактивни лайнер ИЛ-62. Реверсивни (юхатIехьашкахьа йохаяла) низ кхоачаш йола реактивни биъ мотор боалла из машина Iоховча хана езача самолеташта юкъе эггара лоацагIа ялаш я.

Параде керттера уйла тIаозаш йола событи яр аэродрома аре дIалаьцца яьржа йоккха десант. Эзар совгIа парашютист арайиккхар транспортни машинашта чура: МИ-4, МИ-6 яхача вертолеташа, АН-12 яхача самолеташа сигалара «чукхессар» низбола техника — ши-шегIа лела орудеш, танкаш, йоккхий топаш. Йоккха «Антей» шийна бIаргаяйна нах дукха хургбац, хIаьта укхаза аэродроме цкъа йоссаш уж цхьана Iоессар кхоъ. Хьаеллаелар Iалаьмате йоккхий люкаш, хIаьта десанта низ бола герз кхаьчар — ши-шегIа лела 9 ракетни установка...

Парад чакхйоалача тIеххьарча даькъана хьахьекхар эггара кердагIча конструкцех йола тIема самолеташ. Царна юкъе а эггара чIоагIа уйла тIаэзар гIоттача хана нийсса урагIйоаши Iоховча хана нийсса чуйоагIаши йолча татал массагIа лелача самолето. Готтачеи Iоховчеи хана самолета двигатель лаьттангахьа нийсса Iочуерзоаь хул. Цудухьа миччахьа гIеттеи Iохувшеи йиш йолаш я из. Параде эггара толашагIа долча кердача хIамаех я иштта татал массагIа, лоацца йолаш, нийсса урагIъахийтар духьа дехка кхы а двигателаш а долаш йола реактивни истребителаш а.

ТIаккха, юххера а, цIей дездеча эггара чIоагIагIа тамаш яйташ яр гIетта йодача хана ткъама са хувцаш йола машинаш. Эггара массагIа волча летчико, дунеи рекордсмено, Советски Союза Турпала А. Федотова лехкаш йола цу самолетех цаI. массехказа, ткъама геометри а хувцаш, аэродрома тIагIолла хьувзаш лелача хана планерах ракета а юха планер а хулаш санна хеталора.

Ши сахьати ах сахьати гаргга дIаьхделар Октябра 50 шу дизара хеталаь цIей. ХIаьта из бIаргаяйнача цхьанна а сага цIаккха а бицлургбац цига хьахьекха вай авиаце низ. Авиационни промышленноста болхлоша, тIема-фегарча низийи граждански флотеи летчикаша къаьгга хьахьекхар, лелае а йоагIаш сийлахь-йоккхача авиационни держава цIи лелаеш болча Советски мехко мел доккхий толамаш даьхад.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
Б. ЛУКЬЯНОВ,
В. НОВИКОВ,
ТАСС-а корр.

Домодедово, 9 июль.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

УДАРНИКИЙ МУГIАРАШ ШЕРЛУШ ДОАГIА

Сунженски районе йоккхагIа йолча промышленни предприятех я опорно-хьоккхама леспромхоз. Вай мехка мегтел дIазол арахьа а тIехьа дика доархIаш я цуи продукци. Эзар сагах латтача коллективо кхо шу хьалха дIабелабир «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи яккхара хетабаь къовсам. ХIанале цу хьакъехьа укхаза карагIдаьннараш дукха да.

Укх шера 20-гIа июнь-хьатIакхоачаш 160 ударники 7 коммунистически къахьегама ударники вар укхаза. ХIана из цIи яккхаръ къовсам доаттабеш 560 саг ва.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара болхлоштеи инженерно-технически персоналаи юкъе йолаенча социалистически яхь леспромхоза парторганизаце денгара - денга шерагIа йоаржаар бахьан долаш вIаштIехьдаьннад коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам доаттаберий мугIараш шерде.

Из сийлен цIи яккхара къовсам дIабелабелча денз къахьегама дисциплина белггала чIоагIъеннай леспромхоза коллектива юкъе, дикагIа кхоачашъю план, дакхъеннай арахецача продукце дикал. Масала, ши шу хьалха геттара во яр ремонтно-механически цеха арахеца продукци. Из бахьан долаш дукха рекламацеи ухар вай мехкарча дукххача гораташкара. Цхьабакъда, 1966 шера леспромхоза коллектив коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсаме яьлча гIоне арахецача продукце дакал лакхъелар. Цу хана денз цхьаккха а рекламаци еция леспромхозе. Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама цIи еннай цу цеха коллективана. Производственни болх дика баьал совгIа леспромхоза коллектива общественни вахаре а хьинаре дакъа доаш цеха коллективо.

Леспромхоза дукхагIа бола коммунистически къахьегама ударникаш производстве хьалха латтараш, керлачун инициатораш, рационализатораш ба. Укхаза болх беча юкъах смежни специальносташ карагIрзаьй, дукхагIбараш сайрийнарча юкъерчa школе е лакхерча дешара заведенешка деша багIа. Хьоккхаме болх бу ударникаша П. Курбатова, С. Богатырева, П. Слесарева, П. Курдюка, Н. Баева, дукххача кхыбараша.

Леспромхоза партийни бюроси болхлой комитетои боккха теркам тIабохийт болхлой культурно-бытовой дешашта. Леспромхоза коа болхлой деттIа салаIа а хIама даа а йиш хургйола хьалаш вIаштIехьдаьхад. Цига дика кийчъяь цIе уголок, даре-гIа доа хIама дола столови я. Ер бутт бовш эксплуатаце дIачулургйолаш керда магазин, почта, сберкасса, парикмахерски я. ШоллагIа шу дIа Серноводскерча хьуна боахаме салоIа ЦIа хьадийлла. ХIанале 35 саг салоIаш хиннав цига. Мужечен, Галашкеи, Орджоникидзевски хьуна участкашка берий бешамаш я болх беш.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна сома гаьний аллея ерIай леспромхозе. Аллеяна Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу яха цIи еннай болхлоша.

Цах дукхагIа хулачеи дикагIа дIаргагургдолчеи моттигашка рамкашта чу а дехка хоза кийчдаь хьалтехад коммунистически къахьегама ударникашеи коллективашеи Сийлахь-боккхача Октябра сийна тIайица декхараш. Ераш да цар тIайицача декхарех цхьадараш: хала е пайда ца луш бар аьнна хьабенна болх ца беш ца бита, къа дика хьега, цхьан дарча сага ерригача бригадара эхь ду, цхьание брак йича ерригача коллективана тIайоагIа во цIи, болх баь йистеваьннавий — ха дехьа ма йоаc, школе, техникуме, вузе деша гIо, хьай халкъа кхы а дукхагIа пайда лургболча тайпара говзал Iомае.

Ерригача производства участкашка вай вахара эггара доархIамерча дешашта хетаяь призываш, лозунгаш да.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара латтача социалистически яхьа итогаш ю партийни бюроси болхлой комитетои. Социалистически яхье котваьнначоа торжественно карара кара тела цIе вымпелаш, ахчан совгIаташ тел.

Коммунистически къахьегама ударник яха цIи духхьал цхьан юкъах толамаш даьхачоа телац укхаза. Из цIи яккхара шерра-шера производстве дика хьоккхамаш а гойташ, цIагIа а балха тIа а дика поведени а йолаш цахаддаш ший общеобразовательни профессиональни знанеш лакх а еш болх бечоа мара лац из еза цIи. ХIаьта дIахойлацча хана из цIи шийна йоагIаш енналга къахьегамца баьъле а деза цо.

Леспромхоза партийни бюрос чIоаггIа теркам тIабохийт хIара болхло йоккхача дукххача къамех латтача барт тайнача коллектива юкъе шеи хиларах доккхал деш а ший коллектива сий цо лакха доаттадергдолаш хилийтара а.

Цу деррига торо хулийт коллектива болх дика бе.

Укх шера план хьанал хьалха кхоачашъярах районни сийлен Доска тIа дIаяздьай леспромхоза коллектив.

И. ЧУНИХИН,
КПСС Сунженски районома инструктор.

КОМСАШ ЛАЗАРЕХ ЛОРАЮ

Наурски чхьагIара совхоза болхлой тIагIертта къахьегаш ба комсий лакха хьувкъам кхебара. Дилла а цу къовсама хьалхарча мугIарашка ба коммунисташ механизатораш. БIаьстий а ахка доладуш а каст-каста йолчаш хилар. Уж дика хилар ка болча ялаташта, бакъла цар кхерам тIатессар мильдю яха грибни лазар комсашта кхетара. НагахЬа санна югIа дийлхачул тIехьагIа ший ханнахьа комсашта молхаш ца техача, мильдю яха кхераме лазар хул комсашта. Из лазар хилча кхебаь хьувкъам хIалак хулаш дукха моттигаш нийсъеннай. Цудухьа тха трактористаши прицепщикаши комсашта молхаш тоха кхащка арабувл. Из болх дика бу цхьоалагIлчеи кхоалагIчеи отделеней трактористаша. 2—3 дийнахьа 570—638 гектара тIарча комсашта молхаш теха бовл уж.

ШоллагIча отделене парторганизаце секретара Гриченко инициативах болх групповой методах бу хIана. Фу лоархIам ба цу метода? Нагахьа санна трактора агрегата опрыскиватель кIезиг дукха ехача из мастерской йитац ремонт е, лоалам боаца ремонт еш болхлой кхай тIа ба. Цу гIулакхо къахьегама овсарле лакхъю. 2-ча отделене трактористаша Гринченкос, Сушкос, Рябова норма 5 гектар йолча комсий 15—18 гектара тIа молхаш тох. Укх деношка парте Наурски райкемо цар балхах лаьца «молнеш» яха листокаш арахийцай.

Иштта дика къахьегаш ба 1-ча отделене трактористаш Цукумов IаблулI, Джаватханов Махьмад, Петров Иван, Мичнев Михаил, Грачев Василий, Игнатьев Георгий. Царех хIаране шоай сменни заданеш 150—200 процент кхоачашъю. Тха механизаторий балха лоархIам бола стимул я совхоза дирекце парткомаца цхьана оттаяь социалистически яхьа условеш. Нагахьа санна трактористо комсашта молхаш тохаш бIарчача кIирагIа хIара денна шиша сменни норма телаш болх бойя ший алапел совгIа 5 сом лу цунна. ХIаьта уж премеш тха дукхагIболча трактористаша ниъяьй. Тха совхоза коллектив ший нрви хьинари ца кхоеш къахьегаш я юбилейни шера лакха хьувкъам кхебара. Боахама комсаш лелаераша декхар тIайицад 11800 тонн комсаш чуя.

Н. ЦЕПИН,
Наурски района «Наурский» совхоза партнома секретарь.

ОКТЯБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Октябра деза денош карга ме кхоачсихлу «Малгобекнефть» НПУ цхьоалагIча бурув деттача - контора бригадашта юкъе социалистически яхь. Яхье баьинараштa юкъе хьалха латт къонача коммуниста Цолаев Султана кулгалдеча бурувдеттарий бригада. Дукха ха яц Султан бурув детташ вола, бакъда кIоарга знанеш йолаш, хIама дика кхеталеш а цунна тIаккхувш а из хиларо йиш хул цун говзал хаддалза лакхъе. ХIанзалца кхаь скважинана бурув техад къоначa мастера. уж кхоккхе лакхерча мелови тIоанашта IотIакхоачаш а я.

ХIана С. Цолаева бригадерча бурув деттараштa хьалхашка этта декхар кхы а чоалханегIа да: сомача лакхерча мелови тIоанех чакхдаккха деза бурув. Атта никъ бац из: каст-каста нийслу цига доабата маркхал чубуаш моттигаш. ТIехь-тIехьа тохарга бурув кIаларча мелови тIоанашта къоастадергда цу тIоанашка мехкдаьтта доаллаш ца доаллаш хилара дош.

Чоалхане да декхараш, цудухьа бурув тоха долалалехьа кийчо е волавелар мастер. Массехк дийнахьа кIаларча тIоанашта бурув тохара технологи, цу дIоаний ший тайпара йола маршрутни карта дувраш занятеш хилар бригаде.

ХIанз кхоалагIа бутт ба № 881 йолча скважинана бурув тохаш латта. Дика лел бригада гIулакхаш: цхьан станока бетта бурув тохара сухал 260 метр йолча 800 метрага дIакхоачаньй бурувдеттараша. МалгIабике дукха яц иштта болх беш бригадаш. Шера планах 2.800 метр бурув тоха дезача 2.400 метр совгIа бурув хIанз теха а баьина октябра бетта чотах къахьегаш ба бурувдеттараш.

Шерра баьржаб бригаде материалий кхомбара тIехьара къовсам. Утяжелителаши материалаши дIаахийтара хIара денна учет лелаю бригаде. Лоабата маркхалах шоалагIа пайда а эцаш бурув тоха доламадийнге буроной тIа хьайир регенерационни установка. Духхьала цу мероприяте дийнахь-бус 200 сом кходу. БIарг кIалхара далийтац бурувдеттараша осташ деттIа леладара гIулакх: уж дукхагIа леларгдолаш дукха виз тIабахийтац царна. Иштта лелаю бурувдеттараша ерригa кхыйола оборудовани а. Дикка кIезигъеннай лебедкана ремонт яра расхолаш. Из карагIдаьннад слесарь Шишов Михаил грязеви насосаштеи лебедканеи ера эксплуатацега боккъонца вола да санна хьожаш хиларах.

Тоаденнад лоабата маркхала обработка яра гIулакх а. кIезигагIа эш цу тIагIолла утяжелитель, химически реагенташ, ХIаьта цу дерриганех хьадаьннар а да нонагIо: кходаньд 100 эзар сом, цох 39 эзар июнь бетта а кхолеш.

Дика вIаштIехьбоах шоай сменашкара болх бурувдеттараша Максюта Иванеи Алиев Махьмадеи. Уж шаккхе а къахьегама ветеранаш ба, йоккхача а дIамигача а скважинашта дукха техал цар шоай хана бурув. ДIабахача бетта 180 процент кхоачашдир заданиш цар кулгалдеча сменаша.

Хозахеташ йоах мастера бурувдеттарий гIончий Заруднев Николая, Писковатский Михаила, лаборанткай Петрушева Надеждай, Попкова Валентинай, кхычар а цIераш. «Октябра юбилей тIакхоачаш кхоачашъергья оаха шера задани», — йоах мастера.

В. ТАГУРОВ.

ДОАГОР КХОДУ

Ялх бIаь тоннал совгIа дизельни доагор кхоаьд юбилейни шера Грозненски тепловозникаша. Кхы а дукхагIа доагор кхоара де дезар дувцаш яр Грозненски локомотивни депо Грозненски машиннаькъа отделене поездий диспетчераша цхьана хинна теплотехнически конференци. Конференце къамаьл даьча машинисташа ин. Рябуха, Дементьева, Авилова, Крытова белгалдаьккхар тепловозий доагори даьтташи кхоара Iалаьмате йоккхий резерваш хилар. Эггара хьалхардар да локомотиваш дикача хьал тIа лелаяр, станцешкеи разъездашкеи гIулакх доацаш сеца латта ха лоацъелга и. кх. а.

Конференце могайир доагор кхоара маьхера мероприятеш.

Г. АНОХОВ.

ШОАЙ ДЕКХАРЕХ ЛОАРХIАБУ

Толамца кхоачашду шоай юбилейни декхараш «Грозэнерго» № 3 йолча теплоэлектроцентрала рационализатораша. Цар шоай предложенешца лакхъю теплоэнергетически оборудоване къахьегама овсарле, йIаьхъю пар ха.

Пхи эзар сом эффект йола предложенеш балха юкъеяхьа декхар тIайицалар цар, хIаьта хIанзле а диъ эзар сома маьха ераш балха юкъейнхьай. ЛоархIаме я электрослесараша-прибористаша Гурьянов Михаилеи Железнов Валереи енна предложени. Котлоагрегаташка хий дIачутелара автоматизаци яьй цар. ХIаьта котельни цеха начальника Зуев Александра еннача предложенех кхоеш йола энерги 607 сома маьха я. Из йIовхал хьалхагIа пайда ца эцаш юсар.

ДикагIболча рационализаторашта юкъе ба КИП цеха мастер Рухлин Николай, химически цеха мастер Хабибулин Идрис, слесараш Дадаев, Плотников, кхыбараш.

С. ХАЧАТУРОВ.

ДИКАГIА ХИЛА ЕЗА ХЬАЛЪЮ ГIИШЛОШ

Юбилейни 1967 шера хьалхара ах шу чакхдаьннад. Цу юкъа вай мехка ерригача коллективаша, цу даькъе гIишлошъеча организацей коллективаша а, баьча балха итогаш яьй. МалагIа результаташ яьхай вай города гIишлошъераша?

Грозненски городской Совета карара боахам дегIабоаладара плаках 1967 шера хьалхарча ах шера эксплуатаце дIаяла лаьрхIадар 22130 квадратни метр йола чуIе моттиг, цхьабакъда, ерригa а дIаеннар яц 14624 квадратни метр, е планах 66 процент мара. Из, мел аьлча а, оарц дала деза гIулакх да. Планах эксплуатаце дIаяла лоархIаш хиина объекташ гоарца дувзаденна дукхагIа ма Iойш III-гIеи IV-гIеи кварталаш чакхйоалаш эксплуатаце дIаяла езаш хургйола объекташ. хIаьта цо вочa оагIорахьара Iалаьмате чIоагIа IотIкъам бу гIишлой балхий дикала. Бакьдар аьлча, балха тIа хулаш йола брак, массаза а гIишлоний инженерно - технически персонала оргIонгахьара тIахьожам ца хилари хIаьта иштта застройщикий, къаьстта а городеи республикеи керттера заказчик йолча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советерча капитальни гIирсаш дара Управлене технадзораша доагIар дизза дIа ца дехари бахьан долаш хул. ГIишлошъяра балхий дикала массаза а къаьстта чIоагIа IотIкъам бу гIишлошъяра технологи телхаяро, типови проекташи конструктивни решенеши нийса кхоачаш ца яро, сейсмически хьалашкеи IотаIаш долча лаьттажкеи гIирсаш хьалдара технически условеши бокъонаши кхоачаш ца яро. ХIаьта вайна махарра, уж белгалъьъ наккхе дона вай городе йолаш я. Хьалъеш йолча объектай-архитектурни сибатаи из хозахеталаларан чIоагIа влияни ю керда здaнеш хьалъяргa йолхача гIишлой материалаша а. ХIаьта цу даькъе а деррига дац вай вIаштIехьа. Масала, технологи телха а еш дотт кирпицкий пенаш, ду штукатурни малярни балхаш, пенаш дотташ йола кирпиш во я, хьалхашкара оагIув боттара эша кирпиш яц, вочa маркех дола маркхалаш да юкъеухийтараш. Из бакъ хилар гучадаргда Катаяма цIерагIча поселке № 52 йолча квартале «Грозпромстроя» треста СМУ-8 (начальник нов. Иризелян) ГрозНИИ заказах чуIе хьалдеш латтача 64 квартирни шин цIенга хьежача. Грозненскии Шалинскии аьшкабетонни конструкцей заводаша Iалашдан чуIе цIеноп хьаллара хилапза яргйоана типови оатхалаш (йист йохийташ карниза ехка плиташ, вентиляционни блокаш, санузлашта аьшкабетонни йовкъаш, гипсах яь цIеношта юкъеехка йоккхий йовкъаш, балконни лагIаш, и. кх. дI.), хIаьта заводо арахецаш йола аьшкабетонни хIамаш заводе кхоачаш хьаяь плаига я, изделей шаьра оагIув вIалла йоацача маьха я.

Сантехниках дола балхаш во ду «Грозпромстроя» треста специализированни гIишлой-монтажни управлене, отоплене стоякаш гоама увттаю, унитазаш ийнах Iочудехк, хIаьта из технически условеш къаьстта чIоагIа телхаяр да. дIачIоагI ца а еш, мела ют умывальникаши моечни раковинаши. Кхы дикагIча хьала тIа дац электромонтажни балхаш а. КIезига моттигаш яц эксплуатаце дIалуш йолча чуIеча цIеношта гонахьара ков шаьрдаьза дуташ, хIаьта из бахьан дIлаш бытовой хьалаш во хул баха чухайшача наьха.

Нохч-ГIалгIай АССР гIишлой материалий управлене городеи республикаи гIишлош Iалашъяц дикача кирпишкаца, кIираца, маркхалаши бетонаши кийчъяра эшшача тайпара цIенеи фракцеш йолчеи гIомарца, жагIаца, хIанз а вIаштIехьдаккханза да цIеной хьалхашкахьара оагIош доттарга йола кирпишк, пен оагIошца етта керамически Iоакъаш, ийнаштеи тротуараштеи Iоетта цементни бетонни плиткаш арахецилга, штукатурни балхашка йола кIай гIум яха карьер хьайийлаяц, вIалла беш а бац полимерни изделеш, поручнеш, ийнашта плиткаш, хьакъесташ юхейисача полиэтиленах плинтусаш яра болх.

ХIанзалца хьа Шалински домостроительни комбинато монтажа лаьрхIа хьаераши хьателарши йоккхийча панелех цIеношка ухийта эсала конструкцеши изделеши я. Чухьарен арахьарен панелаш отделка ярга дилла а технически условешца нийса йоаIаш яц 50 процентага кхачча дола монтажни удлаш харцахьа ю ХьалхагIа санна, хIанз а увттаю ваннаш латтача цIеношка во хьаяь цементни плиткаш, нитроэмаль тIайоадлача лахчан хьоаса болча плиташца облицовка яц ваннашта.

ГIишлой-монтажни балхаш во хилар хьахьокхаш йола уж вай йийца факташ городеи республикаи дукххача кхыча гIишлошка а йолаш я. Цудухьа гIишлошъеча ерригача организацей хIанз эггара хьалхарча аргIанара декхар да уж боахамера кхоачамбоацараш дIадахар. ХIаьта а кхоачамбоацараш дувцарал совнагIа, вай гIишлошъерий дикача балха цхьайола оагIош дIахьокха еза. ХIаьта уж йолаш йолга вайна массанена а дика ховш ма дий.

Побела проспектагIа хьаллеш латтача 9-зза вIаштIарлаьча 33 квартирни чуIеча цIеношта отделочни балхаш деш я «Грозпромстрой» треста № 8 йола гIишлой-монтажни управлени. Ценой хьалхашкара оагIув слюда техача кIайча цементаца тоабу, вай городе цу тайпарча штукатуркаца тоаяь я Чехова цIерагIча Республиканскии библиотека здани, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет чуйола цIенош, кхыйола зданеш. Балхаш дер нов. Сотникова бригада я, бригада ерригача членаша боккхача безамца кхоачашду шоашта тIадилла гIулакх. Белгалбаккхаза баргбац цу гIишлой-монтажни управленерча нов. Новоляева бригадерча каменщикий, нов. Вахтина бригадерча малярий дика болх.

Город Грозне юкъерча даькъа тIа Стахановций улицагIа 964 дешархочоа лаьрхIа хьалъейн латтача школе гIехлика бу болх «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гIишлой-монтажни управленерча ни. Серовеи Самойленкоеи кулгалдеча отделочникий бригадашц. Юбилейни 1967 шера 1-гIа сентябрь хьатIакхоачаш къонача грозненцашта дика совгIат хурга гIишлошъерашкара. Город Грозне эггара хьалха керамически плитка а увттаеш хьалъю Побела проспектагIа хьалъеш латта бытовой гIулакхаш дара лаьрхIача салона 5-зза вIаштIаръяь здани. Цига балхаш дер нов. Самойленко бригада я.

Цхьабакъда, дикалеи сухалеи даллача гIадвугаргволаш вац 1-ча Микрорайоне 1320 дешархочоа лаьрхIа хьалъеча школе «Грозпромстрой» треста СМУ-12 деш дола балхаш. Харцахьа хургдацар № 12 йолча гIишлой-монтажни управленерча новкъосташа № 4 а № 8 а йолча гIишлой-монтажни управленей бригадай дикача балха опыт хьаIомайоре.

Халахете а, массазаръяр санна йолча цIеча кирпишкагареи кIирагареи дIайиккхача. кхы тайпа гIишлой материал яла йиш йолаш яц республикера гIишлой материалаш хьаярпа ювзаенна йола организацеши предприятеши. Республике боаккхаш бац кхыметтел цIеноп доттача бохийта кхерен опыта баьккха тIехчIоагIа жагIеи, хIаьта иштта дикагIча тайпара отделочни балхаш дара эша кIай гIомараш а город Грозне а республика районни центрашка а. Хьалду гIирсаши нар архитектурни сибатеи дикагIа хилийтар а, районашка хьалдеча чуIеча цIеной эстетика тоаяра вIаштIехьдаккханза даргдац облицовкага йола кирпишк, керамически плитка хьаелга, хIаьта иштта вIаштIехьдаккханза даргдац полиэтилена отходаш чакхъяхарца лагIанта улув гIолла увттадеча аьшка лоамешта тIагIолла дехка пIендаш, наконечникаш, наIарийи кооийн вентиляционни решеткаш, кхыйола изделеш кийчъю цехаш хьалъелга а ийна Iотоха поливинилхлоридах бос бола плитка кийчъелга а. Уж материалаши изделеши хуле дукхха а дикагIа тоалургья город Грозне хьалдеча гIирсий архитектура дикал.

1967 шу — юбилейни шу хилар теркал а деш, ала безам боагIа, дерригача халкъа юкъарча гIулакха юкъе вай республика гIишлошъеча организацеша шоашкара доагIаш дола дакъа доацаргдолгах дог тийша хилар.

И. ЖАБОКЛИЦКИЙ,
гор. Грозне архитектурно-гIишлошъяра тIахьожама инспекце начальник.

ЮБИЛЕЙНА — ЛАКХАРА ХЬОККХАМАШ

Готтача, машинашъеча предприятена дукха аьттув боацача литейно-механически завода коа цхьаццa балхах чуйинца боахк нах. Пневмогайковерта беча балхах тата латт сборочни цехе, вIаллa бовц электросварка ала, металл тIахеца кийчлуш ба вагранщикаш. Иштта да укх заводе моллагIча балха ден сурт. Завода коллектив йовзачунна делу укх деношка нах хьинарегIа къахьегаш болга.

Соахка халланза бетта заданеш кхоачаш ца еш хьаера завод. Кхоачашъянзар шера план а. Коллективерча моллагIча болхлочоа хала хетаргдолаш а халахеташ а дар тIехьаюсача предприятешта юкъе шоай завод хилар. ЧIоаггIа уйла е баьлар къахьегамхой цу гIулакха. Завода кулгалхошта, партийни, профсоюзни организацешта хьалхашкара дIадалацар цхьа хаттар: «Мишта йоаккхаргья завод хьалха?» Соцам бир, ерригa коллектив хьагул а яь цIенхашта из дош дувца. Массайолча цехашка чакхъяьхар собранеш, белгалъяьхар социалистически яхьа условеш, къахьегама дисциплина телхаераштa де доагIаш дола таIазар де лаьрхIар. Ший заседанешка халланза производственни дешаш дувца яьдар партийни комитет. Къаьстта чIоагIагIа дар коммунисташкара хьадехар. Иштта лакхлора ший участка тIара, балха моттиге гIулакхаш деттIа леладарх хIаране бехктокхам.

Шин участка коллектив юкъеяхар коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхара яьржача социалистически яхьа. Иштта из цIи яккхара яхь дIайолайир дукххача болхлоша. Наха кхетадир шоашца загабувлилга, шоаш аьнначунга дадувгIилга, цудухьа хIараван дукхагIа уйла е ваьлар завода гIулакхий, балха процесс тоаяра дукха предложенеш елар.

Советски Iаьдал этта 50 шу дузача денна накъайоаш завода коллективо бетт-бетта кхоачаш а тIехкхоачаш а ю план. Иштта июнь бетта задани кхоачашъяьй 101,7 процент, хIаьта ах шера план — 101,4 процент. Къаьстта дика къахьийгад мастер коммунист В. В. Лащенов керте латтача участка коллективо. В. Комаров бригадир волча сборщикий коллективо. Цу бригаде къахьегаш ба ерригача заводе сийлеш бола коммунистически къахьегама ударникаш А. Раимов, А. Зайцев, В. Коровин, 200—220 процент — иштта ба токара В. Губанова (сурта тIа) хIара денна норма кхоачашъяра хьокхам.

Дикача гIулакхашта белгалбаьнна массанена бовзаш ба хьалха латта болхлой ни. Кирюшкин, Литвин, Аюбов, Ерошина, Сушко. Царна уллув толамаш доахаш къахьегаш кхы дукха а къахьегамхой ба заводе.

Болх тоабеннаб, хIаьта а кхы а дукха кхоачамбоацараш нийслу завода балха юкъе. Эггара хьалхардар — бетта беш бола болх ритмични ца хилар да. Белал во лоаттаяр бахьан долаш да из керттерча даькъе, хIаьта иштта тоае езаш я цхьайолча балхий технологи, массанахьа дика яц къахьегама дисциплина. МахулагIа дикагIа пайда эца лерхI оаха материальни йоощрени санна йолча методах.

Иштта кхоачамбоацараш дIадоахаш, юбилейна совгIат кийчдеш я литейно - механически завода барттайна коллектив.

А. ПРОВНЕН,
литейно - механически завода парторганизаце секретарь.

И. Плиева сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ

Массаза санна хьалха латтараштa юкъе я Грозненски крекинг - завода коллектив. Ялх ди ханал хьалха кхоачашъяьй крекингисташа ерригa продукци арахецара ах шера задани, 104.9 процент кхоачашъяьй товарни продукци арахецара план а. Лакха да завода деррига кхыдола хьоккхамаш а. Масала, продукцега дIадолар планал совгIа лохдарах кходаьд 454 эзар сом, хIаьта планал совгIа завода хинна прибыль 572 эзар сом я.

Заводе дукха я шоай заданеш июнь бетта юкъе кхоачашъяь коллективаш. Царех я В. И. Петров керте латтача № 1 йолча цеха технологий коллектив, А. П. Сухоребриков начальник вола № 2 йола цех, Н. Т. Костырина кулгалдеча № 3 йолча цеха коллектив, кхыяраш а.

Юбилея декхараш тIехкхоачашдара хьинаре къахьегаш я хIанз коллектив.

Ф. УНТИЛОВА,
завода планови отдела начальник.

СОВЕТСКИ IАЬДАЛА 50 ШУ ДИЗАРГА

КХАЧАН ИНДУСТРИ

ПХЕ ШЕРА 1,4-зза ДУКХАГIА АРАХЕЦАРГДА СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННИ ТОВАРАШ

Иван СИВОЛАП,
СССР Госплана кхачан промышленноста отдела начальник.

Дукха ха йоацaш кепатеха арадаьхача КПСС ЦК Советски Iаьдала 50 шу дизара хетадаьча Тезисаш тIа хьахьокх халкъа эша хIамаш, цу даькъе продовольственни товараш а. мехка дикка дукхагIа арахеца йолаяь хилар. Мишта вIаштIехьдаьннад из, Советски Iаьдал латтача шерашка мишта дегIаихай СССР кхачан промышленность, хIанз малагIча хьала тIа я из, укх гаргтарча ханара перспективаш миштай цун?

Кердадарий Кепайоазон Агентства (АПН) корреспондента Пантелеев Николая даьча цу каттараштa жоп делар СССР Госплана кхачан промышленноста отдела начальника, экономически Iилмай кандидата Иван Кузьмич Сиволапа.

— Со планови боахама болхло ва, хьо журналист ва. Цхьабакъда, цул совнагIа. вай шаккхе а. нийдархой а да кхы тIа, — аьлар Иван Кузьмич Сиволапа. — Со каст-каста чуувтт продовольственни тикашка. Москве мегтел. балха гIулакха каст-каста хила везаш йолча мехка кхыча промышленни центрашка а. Шерагара шерага хувцалу сурт. Тика чура тархеш яьсса латтац. ДукхагIа йолча хана очерелаш а хилац тикашка. Мандаринаштеи керда хьадаьннача баьцадараштеи, хIаьта иштта книга санна болча дийнача карпанеи (чкъаьра) ца хуле. Цхьабакъда, хьона хов баха нах кхачан продуктащца Iалашбелга массаза а ишта дика лаьтта ца хилар.

Ховш мадарра, паччахьа Россегара Советски мехкага кхаьча тIехьале дукхагIча даькъе эзараш йолча кагийча кустарни предприяте лаьтта, кIезига дегIаена яр кхачан промышленность. Шурий заводаш цу хана нагахьа яцар, кагийча бойнешка доадора доахан. ХIанзара кхачан промышленность СССР-е боккъонца хьахиннаяц тIом хьале хьалхагIа, юххьанцарча пятилеткай шерашка мара (1928 —1937 шш). Цу хана хьал а яь, болх бе йолаялийтар бIаьш керда йоккхий предприятеш, хIаьта къаьначарна реконструкци йир. Из бахьан долаш 1913 шерарчул 80 процент дукхагIа доаккхар мехка шекара дулха даьттеи, кондитерски хIамаш — бархIазза дукхагIа. макаронни хIамаш — иттазза дукхагIа яха йолайир, иттазза совгIа дукхагIа хьайора консерваш. ХьалхагIа итт тайпа мара хьаеш ца хинна маькх цу ханале диъ бIаь тайпара хIана яц аьнна хьайора маькха промышленносто.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка гитлеровски эскараша дIалаьцаар мехка ерригача кхачан промышленноста пхе даькъа дит дакъа тIахиина советски территори. Цун доккхагIа дола дакъа дохадаь дIалаьккхадар. хIаьта из бахьан долаш дикка телхар советски нах кхачан продуктащца Iалашбелга. Карточни система юкъеяккха йийзар. цхьабакъда. тIом сеца дукха ха яладехьа дIаяьккхар из. Цу хана денз цахатIаш тоалуш хьаленал баха нах продовольственни товарашца Iалашбелга. Ийдархошта къаьстта дика холелар из дIадахача ворхI шера, продовольственни товараш хьадара юкъара боарам мехка 73,5 процентага кхоачаш лакхбеннача, цу даькъе дулха лаьтта цкъан ахаззеи, хIаьта шекар, генарий лаьтта, нахча, сомийбаьцалаарий консерваш, дукхха кхыйола продукташ шозза хIана яц аьнча дукхагIа хьаяьча хана. Шекари дулха лаьттеи даккхара дунен тIа эггара хьалхара моттиг лоац хIанз СССР-о.

Мехка индустриализаци яро, социалистически производство дегIаяро хилланза ярйоаца тороиаш хьахилийтар советски наьха хьал-торо лакхъяра. Шерагара шерага дукхагIа арахецаш хьалаьхкал халкъо лелалу предметаш, продовольственни товараш, тIа-тIа тоалуш хиннай цар дикал. Советски Iаьдала 50 шу дизара хетадаьча КПСС ЦК Тезисаш тIа белгала хьахьокх. 1913 шераца нийсйича кхачан промышленноста продукци 1966 шера 12,8-зза дегIаена хилар. ХIанз кхачан индустре ткъаь пхиъ эзар предприяте продукцена кхоачахаиел совгIа йола мехка розничени товарооборот. Советски кхачан промышленноста предприятеша хIара денна хьаю маькха тайп-тайпарча сортий еткъа эзар тонн совгIа (потребкооперации юкъейоацаш я из), ялх эзар хIана яц аьнна йола кондитерски изделеш хьаяьй (ерригаш а тIехьа лаьрхIача дунен тIарча молагIча кхыча мехкарчул шиъи ахи эзар гаргга наименовани дукхагIа); арахец бархI эзар тонн хила мегаш генарий лаьтта, консервай барайтта миллион банка, 120 эзар тонн дулха лаьтта, нахча, кхыйола шурий продукташ, ткъо эзар тонн совгIа дулха, иштта кхы дIахо а.

ЧоалханегIа хиннаб кхачан промышленноста болх. Цун предприятей белал чакхьяха кхийна ца Iеш. эггара шерагIча ассортиментах йола тIехника продукташ тар ма лу дукхагIа арахена а еза. Из дIалех рынка конъюнктуро. ХIаьта из конъюнктура халкъа материальни хьал-торо лакхъяларца дикка хувцалу. Эцаш дола товараш тIа-тIа дикагIа хилар дезаш ва

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ КОММЮНИКЕ

Советски Социалистически Республикаш Союза правительства вийха вена Франце Премьр-Министр Жорж Помпиду официальни визитаца Советски Союзе хиннав 3-ча июле дена 8-ча июле кхаччалца. Ж. Помпидуна улуваьнна вена вар кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Морис Кув де Мюрвиль.

Ж. Помпидуи М. Кув де Мюрвилеи Москве беседаш хиннай Л. И. Брежневца, А. Н. Косыгинца, Н. В. Подгорнеца.

Дуней халкъашта юкъе латтача хьалеи советско-французски гIулакхаш дегIакхувлареи хьакъехьа яьй переговораш.

Дег тIарча безамна чакхъьлар Советски Союза кулгалхоштеи Франце Премьер-Министраи юкъера беседаш. ОагIонаша хьакхайкадир Советски Союзаи Франценен юкъерча дIакача гIулакхашта шоаш раьза хилар, белгалдаьккхар, цу доттагIала гIулакхаша а шин мехка юкъерча массадолча доакъошка дегIаухаш латтача дIа-хьа дувцар кхеталаро а цхьана лелалеча гIулакхаша а дунейна хьалхашка латта нра проблемаш машарца къестаергйола никъ лахара аффективно новкъостал де йиш хулийташ хилар.

Советски кулгалхошеи Франце Премьер-Министреи анализ йир ГIаргарча Малхбоаленерча гIулакхашта. Царна халахетт, укх шера 4-ча июле голосовани еча хана израильски бIухаш 1967 ш. 5-ча июне кхаччалца шоай хиннача исходни позицешка юхатIехьашка дахара а хIаьта иштта цу районера еррига проблемаш Бхерамазлен Совета доазонел чухьа къестаергйола наькъаш лахара а хьакъехьара рекомендаци. тIом бар бахьан долаш территореш дIалувцар хинна чакхдаьнна хIана санна дархIа йиш йолаш ца хилар теркал а деш, тIаэна ООН-а Генеральни Ассамблея вIаштIехьдаьнна ца хилар.

Цар барт вIаштIехьбаьлар, шоаш хьеташ дола къа ГIаргарча Малхбоалене машари сатеми лоаттабара эша хьалаш вIаштIехьдахара а цу районера деррига халкъаш кхычарех тийша хIама доацаш дахаргдола бокъонаш IалашъIара а тIадерзадаь хила дезаш хилара. Уж принципаш теркал а еш, шинна а правительства барт вIаштIехьбаьлар дIахо йолача хана а вIашн контакташ хьаллоаттаеи консультацеш еи.

ОагIонаша дийцар Къулба-Малхбоален Азера гIулакхаш. Цар бакъдир адамий балараш, саготонаш, зенаш сов а доахаш. Вьетнамера тIом тIатIа чIоагIлуш хилар. Цар белгалбаьккхар доаллахарча мехкий, белгтала аьлча, Лаосеи Камбоджаи, кхерамзленна цу гIулакхаша тIаоттабу кхерам а деррига дунен тIарча машара цар тIаоттабу кхерам а.

Коммюнике тIа йоах, Советски Союзеи Франции правительстваш дог тийша я Вьетнамера кхыча мехкий интервенци соцаяра. эггара хьалха чуетта бомбаш соцаяра а хIаьта иштта индокитайски ахгIайрен тIара паччахьалкхенаш кхычарех тийша ца хиларен цар суверенитетен сий делга а ший кхела ше доал де вьетнамски халкъа бокъо хилар а дувцаш йолча 1954 шерарча Женевски соглашеней керттерча положенешта юха тIадахара а наькъаца мара кхы моттиг яц цу тIема кIалхардовла.

Шаккхе а правительство раьза я цу дешах шоашта хетачоа дIахо а вIашн дагаювла а гIойле йолча хана шоашта хетараш вIашн дувца.

Шинна а правительства раьза хинна бакъдир, Европера кхоххам кIаьдбара политика 1966 шера 30-ча июнерча советско-французски деклараце тIеи 1966 шера 9-ча декабрерча советско-французски заявлене тIеи из белгалъяьккхача тайпара а йолаш, континентера хьал тоадалара дикача оагIорахьара влияни еш хилар. Цунца дувзаденна цар дагадохийтар Советски Союза санна иштта Францена а эггара чIоагIагIа дагалоаллар деррига европейски мехкашта юкъера гIулакхаш лертIадоахилга а хIаьта цул тIехьагIа дIа-тIа дукхагIа дегIакхувлилга а хилар. Иштта уж дегIадоаладаро новкъостал де тарлу Европерча йоккхийча проблемашка хьажара, вIаштIехьлаккха йиш хулийтаргья уж лертIадоахилгеи къамий суверенитета, территорей бIарччала, низ юкъе ца баккхара, цхьанна а паччахьалкхен чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара принципий сий а деш чIоагIа машар оттабелгеи.

ОагIонаша дIахо а Iомадеш да Европерча кхерамзлен проблемашка хьажараи еррига континентага кхоачаш цхьана леладу гIулакхаш лертIадахараи еррига Европа юкъара совещани гулъярах дола дош.

Шинна а оагIоно белгалбаьккхар ядерни герз доаржадарах машара тIаIбоагIа кхерам. Ядерни герз доаржадара йоагIаш йола проблемаш меттел из хьаделга дехкараи йолаш йола цун запасаш хIалакъяь дIаяхараи йоагIаш йола проблемаш а эггара керттера а лоархIаш, бакъдир, цу тайпара герз шоай доалахьа долаш йолча державашна цу даькъе бокъонца герз дIадоаккхилга Iалашдергдолаш йола средствашеи ювцанза яьг ца хилар.

Шин оагIорахьарча советско-французски гIулакхашка хьажаро йиш хилийтар дукхача доакъошка, хIаьта дунен халкъашта юкъера гIулакхаш кегаденна хилар теркалича, къаьстта лоархIаме дола политически даькъе. дика поргресс хилар бакъде.

СССР-еи Франценн правительствашта раьза хинна белгалдоакх, хIанз дуненна хьалхашка латтача, цхьайолча лоархIамегIарча проблемашта шоай позицеш вIашн тарга хилар. Цар дIахо а шоайла консультацеш ергья шинна а оагIонна хьаштдолаш долча дешашта, хIаьта цу гIулакха дIахо а массадолча уровнешка дегIакхувла лаьрхIа ба уж шин мехка юкъера контакташ.

Шинна а оагIоно раьза хинна белгалдаьккхар СССР-еи Франценн 1966 шера 30-ча июнерча декларацеген 1966 шера 9-ча декабрерча заявленеген хьежжа чакхдаха лаьрхIа дола Iилман, технически, экономически даькъе цхьана леладу гIулакхаш дикача оагIорахьара дегIаухаш хилар.

Коммюнике тIа дIахо йоах, шинна а оагIоно белгалдаьккхад, 1966 шера 30-ча июне Москве кулгаш яздаь йола космически аре машара гIулакхашта Iомадреи караерзаяреи даькъе цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьара соглашени геттара дика кхоачашеш хилар. Цар бакъдир, белаш долча телевидене даькъе цхьана советско-французски гIулакхаш леладаро 1967 шера гурахьа дена СЕКАМ-3 яха юкъара система СССР-еи Францен экспулатаце дIаяла йиш хулийтаргхилар.

ОагIонаша раьза хинна белгалдаьккхар атомни энергех машара духьа пайда эцара гIулакха цар цхьана леладу гIулакхаш дIахо шерлуш хилар, хIаьта цо шинна а мехкага йиш хулийт тохкамийн техникан хьадхалаттача доакъошка хIана дена дIа чIоагIагIа квалифицированни обменаш делае. Дунен тIа йоккхагIа йолча Серпуховерча советски ускорителя тIа французски водородни пузырьковни камера оттаяро шинна а мехка хьалхашка шоай тайпара торонаш хьелларгьд лаххача энергей ядерни физика даькъе шерра тохкамаш дара.

ОагIонаша хьакхайкадир, укх тIехьарча хана СССР-аи Францени юкъера торговли дегIаахара шоаш раьза хилар. Цар белгалдаьккхар 1964 ш. 30-ча октябре 1965—1969 шерашта юкъерча хана яь йаьха ха йола соглашени дика кхоачашеш хилар. Хьакхайкадир вIаша гIойле йолча оагIорахьа торгови обмен кхы а дукхагIа шерьe торо хиларах дог тийша шоаш хилар.

Иштта културан искусстван даькъе обменаш яра хьакъехьа а хилар беседаш.

Франце Премьер-Министра Советски Союзе волча хана кулгаш. яздир кинематографе даькъе цхьана гIулакхаш лелаларах йолча правительствашта юкъерча соглашенеш. хIаьта цо керда достам хьабелл беркатера советско-французски културни бувзамаш дегIакхувлача.

Деррига а чулоацаш аьлча, оагIонаша бакъдир културан искусствaн даькъе советски французски халкъашта карагIдаьннараш вIашн дIахьа довзийташ йола обменаши контакташи дIахо дегIакхувлара де доагIаш лар де лаьрхIа шоаш хилар.

Коммюнике чакхйоаллаш белгалдоакх, Франце Премьер-Министра СССР-е енача визито а цунца дувзаденна советски кулгалхошца хиннача беседаша а Советски Союзаи Францени юкъера барти цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара юкъе. советски французски халкъашта юкъе лаьтта традиционни доттагIал чIоагIдара юкъе лоархIаме дакъа лаьца хилар.

(ТАСС).

ТАЙП-ТАЙПАРА БАЛХАШ ЦХЬАНА ДУ

Ялат доа ца деш чуэцара боккхача лоархIаме да ший ханнахьа уборочни компани чакхъяккхар. Из дика кхеталу Урус - Мартана района «Красноармейский» яхача совхоза механизаторашеи кулгалхошеи. 2793 гектара тIарча гурахьа дувча ялатах — 1917 гектар мукх ба тха. Из боахама пайдане культура я. ХIанз мукх чуэца доладеннад тхо. Эггара хьалха араьхай шоай комбайнаш тха дикагIа болча механизатораша М. Ибрагимова, Т. Бекбулатова, кхычар. Цар мукх оард. Из культура хьокхаш ба С. Даидаев, М. Алиев, Н. Янарсаев кхыбараш. ЖВН-6 яхача лапесной жаткашца хIара сменах 25 — 30 гектар мукх хьокх цар норма барайтта гектар мара йоацача. Цу балха тIа къаьстта белгалваьннав С. Даидаев. Семенной мукх дIабийна езткъеи итт гектар йола участок шин балха дийнахьа хьекха ваьлар из.

Укх принципах болх бе доладелар тхо мукх чуэца доладушше а: чуэца мара ца белаш мукх кхаьчача участкаш тIа, хьоккхаше а оардаргболаш араьхар комбайнаш. хIаьта кхыча участкаш тIа мукх хьекха карарах Iобулла жаткаш оттайир. ХIанале 511 гектара тIара мукх хьекха баьннаб. Эггара хьалха хьекхаб семенной мукх. Фуна лаьрхIа бекъа мукх Iалашбаьб оаха. Ерригача совхозе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 24,2 центнер мукх боал.

Мукх хьувкъабарга, из сихен боаца бенн чуэпарга диллача хьалхара моттиг яьккхай социалистически къахьегама турпала А. Кагерманова кулгалдеча бригада. Цу бригада участка хIара гектара тIара 26,4 центнер мукх боал.

Уборочни компани дика чакхъяккхара боккхача лоархIаме да бригадашта юкъе йоаржаяь ца Iеш комбайнерашта юкъе а яхь йоаржалр. Иштта, совхоза комбайнерашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай совхоза шоллагIча отделене комбайнера Ибрагимов Мухьмада. Комбайнерашта юкъе эггара дукхагIа мукх хьакха а хьекхаб цо аьрIа а аьрдаб. Цул совгIа цо болх беча участкаш тIа вIалла а ялат аллийсац.

ХIара отделене оттаяь комбайнаш деларгйола маршруташ я, хIаьта болх групповой методах бу. Цул совгIа хIара кха ши-ший аргIагIа чуэца план а оттаяьй. Иштта, цхьоалагIча бригада бархIе а комбайн шоллагIча бригада кхай тIара йиъ-лагIча севооборота мукх чуэцаш хилар. Мукх чуийна боаллаше 'а, деррига ча вIашка а теха, кхай тIа ягIийса юхкаш йоагаю, хIаьта цу тIеххьа мукх чуийна мукъадаьнна кхаш аха доладу. Тахапарча дийнахьа ялх бIаь совгIа гектар лаьтта аьха даьннад тхо.

Ка бола ялаташ чуийцачул тIехьагIа пожнивной хьажкIа дIаюврг-йола кхаш хIара севообороте белгаллара а боккха теркам тIабахийтаб оаха. Цул совгIа, халданза тIахьожам лоаттабу оаха свеклаи гурахьа юв културашн дIаювргйолча кхашка пожнивной култураш дIаца ера а.

ХIанз боккхача лоархIаме да мукх чуэцашше а чах аргIаш дар. Уж балхаш махулла сихагIа де деза. Из болх беш я волокушаш, йиъ стогометатель. Укхаза льржай болхлошта юкъе социалистически яхь. Иштта, льржача яхье хьалхара моттиг яьккхай шоллагIча отделене кхаш леладераша.

ХIанз кхаш леладераш дIаболабеннаб «безостая-1» яхача фух дола кIа хьакха. Ала дезаш да, укх аьххий Iалаьмате дукха йоачаш хилар бахьан долаш кIа юкъ-юкъера кхаьча ца хилар. Цудухьа юкъ-юкъера мара чуэца а йиш яц из. Мукх чуийца а даьнна кIа чуэца йиш йоацача хана де хIама доацаш дагIаш тхо. Цу хана, лаьрхIад оаха, хьакха ха тIакхаьча горох хьакха. Из чуэца доладеннад тхо, хьакхара ардари къаьстта а долаш. Горох хьокхача болх беш я ЖНА-3,5 яха жаткаши КЗН-2,1 яха горох чуэца переоборудовани даь сенокосилкаши. Хьекха ухлача гороха касараш хьалъийду комбайнашна. ХIаьта оардача хана гороха фийгаш дохаргдолаш шиваш хийна а хийце берда кIезигагIа го боахаргболаш оттаю.

Ала деза горох чуэцара балхашта халданза тIахьожам лоаттабелга.

ХIанз ха кхоара чIоагIа аьттув боал тха балхаш комплексно дарах. Иштта ялат чуэцаше а фу кийчду оаха. Деррига центральни хьатта кийчде деза фу 800 тонн да. Ялата хьатта сортировка ю, хьакхоаччаше а ялат цIендеча машинашна дикача кондицега дIакхоачаду. Деррига а кийчду фу цхьоалагIчеи шоллагIчеи классах да. Ший ханнахьеи доа ца дешеи ялат чуэпарца тха вIаштIехьдаргда хIара гектара тIара тхъаь ялх центнер яккха.

Сурта тIа: А. Кагерманова бригада комбайнерий агрегаташ мукх чуэцаш я. (аьрдехьара аьттехьа) М. Самбиева, А. Абаурзакова, Б. Алаева, А. Тепсуркаева агрегаташ. Денна шоай сменни нормаш 110 — 120 процент кхочашью цар.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬИЙГА ДАЬККХА СОМ

Калай дова чоташ тIа бухгалтерий шаьрденна цIелгаш. ДIа-хьа еттача буралгий таташ соцалу цIаьхха хьачульннача кхалсаго. Лохарча дегIара гIийло саг я из, ханна шовзткъара аьнна хургйолаш.

— ХIанз а венавац, — аьнна юхь тIара хувцаслар из.

— Тха де хIама долаш дац хьена яр, сесаг. — бехказабаьлар бухгалтераш. Юха а доладелар дахчац буралгий таташ. Кхалсаг цийна гIатуллача косынка Iерж а лаьца меттахьа ца йоалаш латташ я. Дукха да дIаала, эгIазал кхехк цун кер чу, из гуш да. ХIаьта а цо аьппар кхетаде, дадувргIа, гIулакх де саг вац, из цунга багIачар дIа а кхайкадаьд.

Тхона йова из кхалсаг. Хьйнар долаш саг я. Цун хьинар довз Пхьилекъонгий-Юрта бахача наха а. Совхоза кхашка балхаш сихденнача хана, цIагIа ягIа маган Халухаева Белита. Оасара ха хьатIаотталца шоай отделене тайп-тайпара балхаш ду, тIаккха шекара свеклай участок хьа а ийце из делаю.

Укх шера а из дир Белитас. Ах гектар свеклаш делаю цо хIанз. Цун кха массанечул цIенагIа а да. Цхьаболчар шозлагIа де а кхелехьа ший участкана кхозза оасар а даь хIанз юкъ-юкъе эсалагIа йола свеклаш дIа а йоахаш чакхйоалаш латт из.

ХIанз ший алапий хьаэца «Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделене конторе еай из. Дукха ха я уха, совхозера кассир хьавоагIаш вац. Балхара а яьнна шозза автобусаца ше а яхай Вокзале совхоза центральни усальбе. Шозза а никъ хиннабац. ХIанз ца хулаш дIа а йоза. Ший дега тIа хиппа шод а тIехьа из араьлар.

Дукха ха ялалехьа цхьаькха болхло а вера из хаттар дахьаш. Цунна деннар а хьалхардар санна жоп дар.

Иштта хIара денна... Ер кхоалагIа бутт ба цу отделенерча 700 гарггарча болхлочо алапий ца эца. Бахьанаш тайп-тайпара да, банко ахча хьа ца луш а моттигаш нийслу. ХIаьта цу гIулакха ший законаш да, ший тайпара ба совхозан банкан юкъера бувсам. Цох ала хIама дац.

Бакъда, банко ахча хьахийцача а вай лакхехьа дийца хаттараш дерий очередь халац конторера.

ХIаранена лов ше къахьегамца даьккха сом хьаэца. Цунца хоттаденна дукха хIамаш да хIанз а. Материальни а моральни а стимула юкъе керттера моттиг дIалоац къахьегама сомо. Из ший ханнахьа доагIача тайпара даьга дIакхачийтар чIоагIа лоархIам болаш да къаьстта хIанз, берригa советски къахьегамхой санна Пхьилекъонгий-Юртахой а Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна къахьегама совгIат кийчдеш боаххача хана. ДукхагIа болча боараме цо лакхъю наьха къахьегама овсарле. Из «Назрановский» совхоза кулгалхошта хьеха дезаш дац, шоашта дика хов.

Вай лакхехьа яздаьча тайпара госбанко ахча хьа ца хецаш боаккха ши-кхо бутт ший наькъаш долаш ба. Из ха лоацъяр — совхоза керттера декхар да. ТIаккха ахча банкера хьаийначул тIехьагIа болхлошта алапий дIадалар сенна доаккх совхозо иштта гаьна? Цу гIулакха бекке дукха ба, дIатеххача — цхьаккха вац. Лоацна дIадувцаргда вай из.

Отделенешка дIа а ухаш алапий дIалекъар цхьа кассир ва. Цун кхец из болх бе. Тахан Яндаре вода; цига шийна бIаргавайначоа алапий дIа а деле кхычахьа вода. Цунна тIа ца кхаьча болхлой ахча хьаэцанза бус. Цу ханна кассир Пхьилекъонгий-Юрта вода. Укхаза иштта цхьабарашта дIалуш а ца луш а цхьа-ши сахьат а дьаккхе вода. ТIаккха юхабIаргагац диъ пхе дийнахьа. Из лохаш дукха нах хул. Из лехаш я хIанз конторера араьнна Халухаева Белита а. ДIабаха йиш яраша, шоай транспорт яраша миччахьар а из хьа а лехе хьаэц алапий. Дукха моттигаш нийслу совхозе, кIезига хилча алапий кулг а тессе хьа ца эцаш дуташ кассир леха кIорда а дий.

Кассира Цуров Мехьтена, хIанз цун когаметта волча Арапиев Аюпа массайолча отделенешкара болхлой бовзац. Кулга цIена боаца нах центральни усальбе хьал а ухаш кхычарна хьалхара кулгаш а яздеш ахчаш хьайдаь моттигаш а нийслу совхозе. Иштта, Пхьилекъонгий-Юртарча отделене 200 сом дIхьал. Из долчарна боккха хьовзам хилар цох.

Конторе хьачувенача цхьан болхлочо аьлар: «Болх бе аттагIа да алапий хьаэцачул». Уж дешаш дагаух хIанз е мутIараш яздеш.

ВIалла дIаяккха йиш йоацаш проблема я из? Яц. Цу гIулакха кIезига уйла е мара езац. Из проблема дIаяккхара дукхача наькъех цаI ба аьнна хет укхох. Центральни усальбе дIа а баха из ахча кассирагара хьа а ийца шоай отделене болхлошта дIадала могаргдолаш а ховргдолаш а дукха отчетиш болхлой ба юрташка. Тешам мара хIама эшац. Царна вовз шоай юртара хIара саг, хов къахьегар малав. Нагахьа санна, хIанз конторе счеташ хьалхашка а ядаш багIачарех цаI алапий дIадала бокъо йолаш хиннаваларе кассир лехаш Вокзале яха езацар Белита.

«Лоадам боаца» гIулакх лархIа мегаргдолаш дац вай лакхехьа дийцар. Тхо теш совхоза кулгалхоша из тесса дутарг ца хиларах.

М. ЗАНГИЕВ, тха собкор.

Механизаторий тешаме гIонча

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза къаьнагIа вола болхло ва Султанов Халад. Юххьанца укхаза балха венача хана слесарь вар из. Шийна енна заданеш ханнахьеи дикен кхоачашъеш из хиларах хьинар дола саг яха цIи чIоагIъелар цунна тIехьа.

Из болх бешше а сварщика говзал Iомае волавелар Халад. Цу говзала безам тIабаха вар из. Каст-каста сайрийна сварщикашца кхай тIа еха латта техника тоае водар. Цигача йикккха латтача лафета рамана е кагъеннача сенокосилка крюка сварка е сварщикашта новкъостал дора. Иштта дукха ха ялале сварщика говзал караерзаярах тешал деш дола документ хьайипар Султанова. 1962 шера денз совхоза механически мастерскешка электросварщик волаш къахьега волавелар из. Пхе шера говза сварщик хинцав Халадах. Электросварка а газосварка а ю цо, шийна бенна болх дикен сихен кхоачашбу. Шийна енна задани дика кхоачашъеш, ди-бийса ца къовсаш къахьегарах массехказза совхоза дирекце мах бола совгIаташ тийннад Халада.

Юбилейни шера бIаьсти хьатIакхаьчача къаьстта дукха болх бир газоэлектросварщика Султанова. Iуйрийна гидуарrаш дIаювш йолча Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча Байдаков керте латтача тракторно-полеводчески бригаде дIавийхар из, Цигара ваьлча ший инструмент а, ийце лоам тIехьашка уллача Белоречье яхача юрта техника тоае водар, цул тIехьагIа кхычахьа вехар, иштта дийнахьа сарралца.

Укх деношка ялат чуэца болабеннаб совхоза механизатораш. Кхашка араьлнай жаткаши самоходни комбайнаши. Царех хIаранех Султанова говза кулг кхийттад. Цун балха раьза болаш дег тIара даькъала вувц из комбайнераша, ялат оардаш боахкача машинисташа.

Укх деношка, сихбенна юбилейни шерара ялат чуэцаш боахкача механизаторашна цхьана хьинаре къахьегаш ва Султанов Халад а.

Н. БАРЗАЕВ.

ХЬАТТАРА БОЛХЛОЙ РАЬЗА БА

Дика вIаштIехьбаьккхаб къахьегам Шаьла района «Шалинский» совхоза центральни хьатта. Укхаза Iалашдергдолаш да берригача боахама лаьрхIа 1500 тонн фу. Деррига хьалаш вIаштIехьдаьхад хьатта заведующе А. Хадисова, ялат цIендара балхаш цахалдаш дара. Укхаза болх беш я технически дика тоаяь йиъ погрузчики кхоъ зерноочистители. Цул совгIа, шин сменах болх барах хьаттара болхлой совхозе хIанзалца мел хьекха мукх цIенбаь баьннаб. Верриrа а 53 саг ва хьатта болх беш, хIаьта берригаш а чIоагIа раьза а ба уж, хIана аьлча, цига хьамелдеш дола балхаш механизаци яь да..

М. АЛЬДИЕВ.

ТIЕХКХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

Шалински районе дикагIа болча боахамех цаI ба тха бар. ДIадахача шера 197 эзар сом пайда хилар колхоза.

Къаьстта къахьегама овсарле лакхъяь къахьег колхозхоша укх юбилейни шера. лакхара социалистически декхараш тIаийцад колхоза кхаш леладераша, хIаьта уж кхоачашдара оарцагI а даьнна тхо.

ХIанз гурахьа дIадийна ялат чуэцаш да тхо. 30 гектара тIа-дIабийна мукх чуийца баьннаб механизатораш. План 16,7 центнер йолча, хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 19 центнер мукх чубенаб. Укх деношка кIа чуэца доладеннад тхо, хьагучох хIара гектара тIара 19 центнер совгIа кIа чуэцаргда оаха. план 17 центнер йолча. Паччахьалкхенга планал совгIа 150 тонн кIа дохка аьнна денна дош тIеххоачашдергда кхаш леладераша.

Ялат чуэццаше а цахаддаш бIаьстий йийнача културашта гIулакх ду колхозе. Боахаме еррига дIайийнар 245 гектар хьажкIа я. хIаьта царех 200 гектар делаю коммуниста Магомедов Селима кулгалдеча механизированни звенос. МугIараштa юкъе урагIеи пхорагIеи массехказза культиваци яьй цар хьажкIашта, тIеххьара яр еча хана минеральни подкормка а еш. Цудухьа дог гIоздоаккхаш хьахулаш латт из культура. Звено членаша къовсам лоаттабу юбилейни шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40 центнер хьажкIа яккхара, план 32 центнер йолча.

Иштта 200 гектара тIа гидуаргаш кхею къона коммунист Хасаев Баудин керте латтача механизированни звенос а. Агротехника бокъонаш дIалеххача тайпара деррига гIулакхаш даь механизатораша пайданерча культура лаккхара хьувкъам кхебара. Цар дерхI хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 12 центнер гидуаргаш чуя. план 10 центнер йолча.

Хьалха ца хиннача тайпара дика хьувкъаш латт колхозе шекара свекла. Цу пайданерча культура 345 гектар дIалоац. Агротехнически лоацца хана дIайийнаяр шекара свекла механизаторашa, хIаьта ханнахьа из килхйир, иштта дика оасар дир. Минеральни подкормка а еш массехказза културиваци яьй цунна. Белгалде деза шекара свекла колхоза йиъ бригаде кхеелга а хIаьта массанахьа из цхьатарра дика дегIайоагIаш латтадга а.

Укх деношка лаьрхIа комисси хилар шекара свекла плантацешка. Цу комиссе хIанзалца механизатораша шекара свекла кхееш баьча балха итогаш йир. Комиссе белгалдир из маьхера культура эггара дикагIа нов. Амиралиев Джунаида кулгалдеча бригаде хилар. ХIаьта цу коллектива хьожаяьй колхоза правленеи парткомеи карара кара тела ЦIе байракх.

Дика кхоачашду юбилейни шера тIаийца социалистически декхараш колхоза хьайбаш леладераша. Шера планага хьежача еррига яккха езар 3050 центнер шура йолча, хьалхарча ялх бетта цар 2080 центнер яьккхай из. ХIаьта шера план 2650 центнер йолча хьайбаш леладераша хIанзале паччахалкхенга 1710 центнер шура ехкай. Къаьстта дика да колхозе паччахьалкхенга дулх дохкара гIулакх, хIанзале коллективо тIеххоачашъяьй шера план. Дерригача шера 160 центнер дохка дезача. 180 центнер дулх дехкад паччахьалкхенга колхоза хьайбаш леладераша.

Колхоза кхаш леладераш а хьайбаш леладераш а шоай беррига низ гIабохийт Октябра 50 шу дузача ЦIейна къахьегама доламашца накъайхара.

Р. АСХАБОВ,
Шаьла района Ленина цIерагIча колхоза председатела заместитель.

советски пIдархо. Цо промышленностага дIадувц шийна эшараш.

Масала, 10—15 шу хьалхагIа юаш хиннaчул нийсса ах хIана пац аьниз кIезигагIа юъ хIанз москвичаша маькх. Цхьабакъда, массехказза дукхагIа дуъ цар дулх, чкъаьрий, шурий продукташ, баьцадаараш, сом. ХIанз СССР-е бахача наха ьшача шекарца, маргаринаца, маькха-булкай, макаронни, кондитерски хIамашца, генарий лаьттацеи налхацеи. сомийбаьцадаарий консервашца, дукхача кхыча продуктацца бизза Iалашбеш ба. Цу хьалашка продовольственни товарий дикал, цар ассортимент, тIерча куца тоаелга хIанз эггара кертера проблема хулаш латт тхона.

Укх пятилеткаx мехка хьалеш дола продовольственни товараш 1,4-ззачул кIезигагIа доацаш дукхагIа хургда. Бахача. наьха хIара сага сих лоархIаш ийдергдола дулхи дулха продукташи 1970 шу тIакхоачаш 20 —25 процент дукхагIа хургда, шурен шурий продукташи — 15—18 процент, шекар — 25 процент генарий лаьтта — 40—46 процент. Дукха совгIа-эшашагIа йоацаш цкъан ахазен дукхагIа ийдергда керден консервированнии сом а баьцадаараш а. Бахача нахах хIара сага сих лоархIаш хьалеш дола шекар 1970 шера 52 килограммал тIех а дунен тIа эггара дукхагIа а хургда.

Дикка дукхагIа хьае лаьрхIад дулха ах фабрикаташ, кулинарнии марцIенача шурий продукташ, торташ, пирожнеш, шоколодаш, шоколадни хIамаш, хIаьта иштта витаминаши кхыйола пайдане хIамаши теха продукташ а. Дикка дукхагIа арахецаргйолаш я тIеххика маькхабулкай хIамаш, цу даькъе сдобаш, булкаш, чIоракаш, кексаш, къамаша еча маькхий сорташ.

ДукхагIа доахаргда генарийн дулхеи лаьтташ, налха, морожни, корта бохош доаца тайп-тайпара малараши минеральни хиши, шурех даь малараш, сомехи баьцадаарехи даьха хиш. Шозза совгIа дукхагIа хургья фабрични расфасовкахи упаковкахи йола продукташ. Къаьстта уйла тIайохийташ я берий кхачан продукташ хьаяра, уж укх пхе шера ворхIазза дукхагIа арахецаргья.

Иштта дукхача балхах лоархIадар духьа лаьрхIад кхачан промышленноста материально-технически база дикка чIоагIъе а эргаяьккха тоае а. Цу даькъе паччахьалкхен планах дуккха хIамаш даьлар 1959—1965 шерашка: болх бе йолаелар керда хьалъяь эзар совгIа йоккха предприяти, цу даькъе 60 шекара завод, 157 дулха комбинат, 250 совгIа маькха, 227 шурий, 30 консервни заводаши дуккха кхыйола хIанзара предприятеши. Болх беш йолча предприятей керттера дакъа реконструкци яь а кердагIа йолча дай-мехкарчеи импортнии оборудованеца кийчдаь а да. ВорхI шера кхозза совгIа дукхагIа зированнии цехаш а участкаш а.

Кхачан промышленноста материально-технически база дIахо чIоагIъяра укх пхе шера хьал а яь. болх бе йолаййолийтаргья кхы а 1400 гаргга предприяти, цу даькъе 75 дулха комбинат. 115 городера шурий завод, 200 пахча йоаккха, 16 консервни, 25 шекара, 250 маькха заводаш, 20 совгIа кондитерски фабрика. Бахача наха керда сом лоаттабар духьа шовзткъа процент хIана хилийтац аьнна дукхагIа хулийташ я холодильникашкара моттиг. Пятилетка чакхъялалехьа реконструкци яь хургья дукха совгIа-ашашагIа йоацаш ши эзар кхачан предприяти, цигарча къаеннача оборудованена меттел хIапзара машинаши аппараташи оттаю.

Кхачан индустрера керттера технически кердадараш дувцаргда аз. Шекар деча производстве керттерча даькъе чакхдоаккхаргда шекара диффузе процессаш цахаллаш болх беча установкаш тIа йоахилга. Болхлоша беш бола болх автоматически болх беча агрегаташка хьежарах кхоачашхулаш ба. Свекла дIачуийеча пункташка комплексни механизаци яь яргйолаш я шекара свекла Iойоассалреи дIаоттаяреи балхашта. Цо йиш хулийтаргья цу операцешка дIабода къахьегам 25—30 процент кIезигбе. Шекара производстве автоматизаци яра боарам дIадахача ворхI шера ткъо процент мара ца лакхбеннача метте, укх пхе шера 45 процентага яккхаш лакхургба. КхоалагIа дакъа хIанъ лац аьнна кIезиглургба свекла чакхъяьккхарга дIабода къахьегам.

Чакхдаргда даьтта доаха промышленность экстракционни метода тIа йоаккхилга. Дулха комбинаташка доахап чакхдахара болх беррига а поточно - механизированни линешка бергболаш ба, комплексни механизаци яь чакхъяргья доахан доадеча хана хьачуухача кхачани технически продукташта обработка яра. Автоматаш шерра юкъейоалаергья кхачан хьоаналаш, пельменеш, котлеташ хьадеча, шура каьхата тIормигашкеи шушашкеи чуйоттача хана.

Дуккхача йоккхийча советски городашка белгаларча предприятей продукци йохкаш йола специализированни тикаш яхкаьй. Цар предприятешца договораш а деш, духхьал шоаш даьча заказашка хьежжа продукташ ийю. ДIаэцаш доацача, воча товарашта тико заказ дергдоацилга бакъ ма дий.

Кхачан промышленносте технически прогресс е вIаштIехьдаьннал езайоккхача индустре толамаш дахар бахьан долаш. Дай-мехка машиностроене укх тIеххьарча пхе шера цаI'а ахи миллиард сома маьха тайп-тайпара технологически оборудовани еннай пищевикашта. Кердача машинаша йиш хулийт кхачан продуктай биологически дикали чами тоабергбола способаш кийъю.

Кхачан продукташ хьаяра юкъе дуккха принципиально керда хIамаш нахха химически промышленносто а. Цо дукхагIа арахец кийча продукци юкъеехка полимерни пленка, дукхагIа хьаю сома, шурийна, кхыча продукташта консервировани еча хана техача цар дикал тоаеш дола сорбинови кислота санна йола консерваташ. Химикаша кхачан индустре болхлошта новкъостал ду продукцена фильтраци яра, продукташ дIаоттаяь лоаттаяра, технологи тоаяра. Дай-мехка хьаьяча сульфанола, алкилсульфатий, фосфорни тухий, химически промышленноста дуккхача кхыча продуктай производства ларда тIа дукхагIа арахецаш я, мIад йоаха синтетически хIамаш. СССР-е хьалъьй сана деча хана пайда эцаши кхачанна доахача генарий лаьтташта меттел дIаотташи йолча синтетически хьаьнача кислотай производство. Духхьал дIалахача цхьан шера мIад йоаха синтетически средстваши синтетически хьаьна кислоташи юкъеяхар бахьан долаш бIаь эзар тонн совгIа кхачанга йолха хьоналаш кхоьй мехка.

Юххера а ший къамаьл чакхдоалаш Иван Сиволапа хоам бир, 1967 шу доладуш планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш кховзткъа итт гаргга кхачан предприяти хинна хиларах. Ер шу чакхдоалаш хьалеш долча деррига продовольственни товарех ахане совгIа дараш кердача тайпара болх беш йолча паччахьалкхен предприятеша хьадергда.

(АПН).

Царга хьежаш гIулакхаш да

ВорхIлагIа сахьат мара доладеннадацар шоатта дийнехьа ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома зденена хьалхашка кагирхой гулалуш латтача хана. Уж ба гаьннарча новкъа баха арабаьнна республика лакхехьарча дешара заведеней студенташ. Царна хIаравнена бе доахк ахкен хоза зизаш. Шоаш дIабахале В. И. Ленина памятника пьедестала тIа уж Iо а дехка Iадика ювц студенташа. Цига хиннача лоаццача митинге болхарий никъ даькъала бувцаш къамаьл дир ВЛКСМ-а Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретера нов. С. Кириллова.

Традици а хинна дIаэттад вай республика студенташ шерра-шера Казахстане ударни гIишлош хьалъеча къахьега ухилга. Укх юбилейни шера цига болх беш хургва мехкдаьтта институтен техникумен, педагогически института а 450 студент. Цига уж шин бетта хургба. Цу лоаццача хана а студенташа де дезараш дуккха да. Цар хьалде лерхI кхоъ шийтта квартирни цIа, клубаш, керамзитобетонни изделей ши завод монтаже дIачуяла, дуккха километраш машинникъ билла. Цул совгIа ши бIаь моттиг йола доахан чудоахкаду кхий, кхыйола гIишлош. Студенчески гIишлой отряда командир Эдисултанов Султани керттера инженер Газаров Руслани ва.

Алхха производственни гIулакхаш даь Iергбац студенташ. Моттиге боккха политико - массови болх бергба цар. Бахача наха хьалхашка концерташ уттадергда шоаш дIабахале хьалхха а вIашагIъеххача агитбригадаша. Болх беш хургья библиотекаш. Лекционни группаша лекцеш ешаргья, беседаш ергья, иштта кхы дIахо а. Лоацца аьлча, къахьега а доаггIача тайпара салаIа а вIаштIехьдаргда цар.

Белгалдаккха деза вайчарца цхьанна казахстана ударни гIишлош еча къахьегаш московски студенташ а хургболга.

Никъ дика хилба шун.

А. АЗИНА.

И. Плиева даьккхача сурта тIа Казахстане йода группа.

ШОАЙ ДАЬШКА КХОАЧАРГЬЯ «ВОЛГАШИ» «МОСКВИЧАШИ»

Укх бетте а «Волга» а «Москвич-408» а яхача автомобилий дай хургба эггара «Ираз долашагIа» дола 1967 шерара пхезлагIа арахийца РСФСР ахчан - хIамай билеташ долаш бараш. Кхажа тираж 19-ча июле Калининграде хургья.

ТАСС-а корреспондентага РСФСР финансай Министерстве баьча хоамах, дIакхача шерашкара лотереяш санна доацаш, хIанзара лотереяш кхажех йоахаш йола хIамаш кхозза хIана яц аьнна дукхагIа йолаш да. ХIанз арахийцача лотерея тIа ловзаю «Волга» яха 44 автомобили «Москвич-408» яха 88 автомобили.

Кхыча доккхийча кхажамашта юкъе — 440 мотоцикли мотороллери, 88 пианино, 2,288 холодильник, магнитофонеш, радиоприемникаш. Укх шера эггара хьалха ловзаю «Гамма» яха радиолаш, «Экран-3», «Кварц-3» яха кинокамераш.

ХIамашта бенача кхажа нийсса, «ираз дола» билеташ дарий иштта кхадж ба тарлу ахчанна а, эггара боккхагIа бар 100 сом а болаш.

Укх шера РСФСР ахчан-хIамай лотереях ловзабеш кхы а кхо кхадж хургба. Уж ловзадергда: 30 августе Тюмене, 11 октябре Астрахане, 22 ноябре Новокузнецке.

[ТАСС корр.].

ЛОАЦЦА ХОАМ

СССР-а пхийтте союзни республикай а гербаш... Царца цхьа ший тайпара чакхйоал 6 июле В. И. Ленина Центральни музее хьайийлла «В. И. Ленин — Советски социалистически пачхьалкхе вIашагIъеллар а цун кулгалхо а» яха выставка.

Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дуза ха тIакхоаччаш хьайийллача цу экспозице новкъостал ду Советски Iаьдала юххьанцарча шерашка В. И. Ленина беш хинна Iалеьмате боккха теоретически а практически а болх бовза.

Дукха гIишлош хьалъяьй кердача МалгIабике «Грозпромстрой» треста № 2 йолча гIишлой-монтажни управлене болхлоша. ТIеххьарча хана эксплуатаце дIаеннай интернат, 32 квартира йола цIа. Дукха да укх шера йистедаха лерхIараш а. Иштта, укхаза хьалъяь йоаккхаргья бытовой комбинат, наха чуIе цIеной, 140 бера лаьрхIа берий беш.

ТIехдика къахьегаш ба Бекботова Айшата кулгалдеча звено басараш хьеккхараш. Норма хIара денна 130 процент кхоачашъю звено коллективо. Балхаш дика а деш 140 процент кхоачашийр цар июнь бетта план.

Дика къахьегаш ва плотник Ялхароев Султан. Сихен дикен бу цо моллагIа шийна тIабилла болх. Балха тIа лакха хьокхамаш дахарах цунна дуккхаза тийннай Сийлен грамоташ.

СУРТА ТIА: плотник С. Ялхароев.

И. Плиева сурт.

ДЕШАРА ШЕРА КИЙЧЛУ

ХьатIакхача гаьна дац керда дешара шу. Цунна яьча кийчонга хьежжа мара дIадоладе йиш хургьяц из. Цудухьа беррига низ оарцагIа а баькха сихагIа ремонт яь а хьалъе лерхIараш хьалъяь а кийча хилийта еза беррига школаш. Мишта лел уж балхаш МалгIабика районе?

Района дукхагIйолча школашта ремонт еш дешархой шоаш ба, царца цхьана уж балхаш деш ба хьехархойи технически болхлойи. Ремонт яь баьнаб № 11 йолча бархIшерарча школана, укх деношка кийча хилийта лерхI Инаркъера № 12 йола школа, МалгIабика №№ 3, 6 йола, Кердача Редантера бархIшерара, № 2 йола Вознесенскера школаш. СоагIапчарча № 8 йолча школа дешархошеи хьехархошеи шоай низаца керттерча корпуса яь ремонт хьокхаме я.

Школашта ремонт яра плана юкъе доагIа спортивни майдаш хьаелга а. «Малгобекнефта» НПУ шийна тIайийцаш пхиъ спортивни майден цхьа стадиони хьае. № 6 йолча юкъерча школе спортивни зал хьалъяра смета а оттаьй НПУ. №№ 9, 11 йолча бархIшерарча а №№ 1, 3, 6 йолча юкъерча а школашта лаьрхIа кхо эзар совгIа сом ахча а дахийта спортивни инвентарь ийцай пар. Цул совгIа пионерий Шенна эшаш йола токарни, фрезерни станокаш ийцай.

Укх дешара шера района школашка керда мебель яхьаргья. ХIанале хьаккхьачай итт секционни шкаф, кхо бIаь совгIа цIена парташ. Ши киноаппарат а Iалашъяьй.

Ала деза района пхьайолча школашка болх беш укх шера пхийтта продленни группа хургйолга. Цул совгIа, дика унахцIена доацача берашта бюджетни средствай чотах школашка хIама дуийтаргдола хьалаш а вIаштIехьдоахаргда.

Бакъхургдац кердача дешара шера кийчо елга районе массанахьа цхьатарра дика лел аьлча. Цу хьакъе хIанзе а дувцанза даргдоаца дуккха кхоачамбоацараш да тха.

Кердача 1967—1968-ча дешара шера района школашка дешаш хургва 10 100 саг. уж дIадахача шерачул 684 саг дукхагIа ва. Цунга хьежжа дукхагIа эшаргда классни цIеной а. Цудухьа халкъа образоване отдела а МалгIабика горисполкомо а соахкке а хьалде лаьрхIадар юрташкарча школашта хьатIадеш дола классни цIеной. Уж дерригаш а 520 моттиг йолаш хила дезар.

1966-гIа шу чакхдоаллаш кийча хила дезаш хинна СоагIапча, Долакоа, Юкъерча Ачалкхе, Деби - Юрта школашта хьатIаде лаьрхIа классни цIеной хIанз а йистедаланза да. Уж балхаш де декхарийлаяр МалгIабика ремонтно - гIишлой участок. Цхьабакъда хIанзалца хьа дукхьала ценаш хьалдоттар мара кхы дань хIама дац цига. Из дича а тоъам ба аьлча санна сагот а боацаш багIа РСУ кулгалхой. Цхьабакъда дешара шу дIадоладелча уж балхаш йисте па доале дешархошка, къаьстта Деби-Юртарчарга йиъ сменах дешийта дезаргдола тхо-м да цу гIулакха сагота хиланза даргдоацаш.

Мадарра аьлча СоагIапчарчеи Долакоарчеи школай объекташка цхьадола гIишлой балхаш дIадолазаьд, бакъда эшаш йола гIишлой материалаш па хилар бахьан долаш уж геттара эсала лел. Масала йолаш яц кирпишк, хьу, шифер, басар. Из бахьан долаш кхыметтел 1966-ча шера хьалле доладаь классни цIеной а кердача дешара шера кийча хургдолаш даь йисте па далар кхерам ба.

Цу тайппара вочча хьала тIа да Бекович яхача участкерча школа хьалаш а. Кхоъ классни цIа хьатIаде лаьрхIад укхаза. Уж балхаш де декхарийла я «Малгобекнефта» НПУ гIишлой-монтажни управлени. ХIанзалца хьа даь хIама дац.

ТIехьа хIана доах уж балхаш аьпка, шийга даьча хаттара СМУ керттерча инженера укх тайпара жоп делар — «Школал согатагIа а йолаш хьалъе езаш кхы а объекташ я тха-м». Цу дешаша хьагойтт школаш дешара шера кийча хилийтара мел йоакхо ю СМУ кулгалхоша.

Эсала лел «Малгобекнефта» нефтепромыслови управлене ший балансa тIа йолча школашта ремонт яра балхаш а. Бекович яхача участкерча школа ремонт е укх бетта пхьоалагIча июле мара болабеннабац. № 16 йолча школа — пхелагIча июле. ХIаьта «Малгобекнефта» НПУ кхоалагIча промысла болхлоша Красная Горка яхача участке йолча школа е лаьрхIа ремонт хIана а йолайинза я.

Тесса дитад ший шефски декхараш «Кавказ» яхача колхозо а. № 2 йолча бархIшерарча школе мастерской хьалъе из йолаенна диъ шу да. Цу хана дена из йистеяккха магац колхоза кулгалхошта. Чкалово яхача юртарча № 4 йолча юххьанцарча школана а массови интерната а е еза ремонт дIайоланьяц.

Башха дика дац дешархой учебникашца Iалашбара гIулакхаш а. Эшарех ахаш мара дац уж районе.

ХIанз тхона а школаш кердача дешара шерага кийчъе езача хIара сага а хьалхашка латта декхараш бехктокхаме да. Цудухьа долаш дола кхоачамбоацараш сихха дIа а даьха ший ханнахьа дииза даргдоацар дача бакъахьа да.

Н. МИШЕНИН,
МалгIабика гороно заведующи.

СПЕКТАКЛАШ—ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Республикански шаккха а драматически театр Нохч-ГIалгIайчен районашка гIолла гастролаш лел.

Надтеречни района къахьегамхошта хьалхашка ший юххера выступленеш яр селхан Х. Нурадилова цIерагIча къаман театра коллектив. Районни кинотеатра зале «Бож-Iаьла эшар» яхеи Озерное яхача юртарча клубе «Са сесага мар» яхеи спектаклаш гойтар цо.

Тахан наурнаш болча хьоашалгIа боагIа театра артисташ. Укхаза массеха дийнахьа выступленеш а яь Веддана района юртбоахама къахьегамхошта спектаклаш гойта гIоргба.

АЗЕИ АФРИКАИ МЕХКИЙ СОЛИДАРНОСТА СОВЕТСКИ КОМИТЕТОИ ВЬЕТНАМ ХЬАЛЛАЦАРА СОВЕТСКИ КОМИТЕТОИ

Ц Х Ь А Н А Я Ь З А Я В Л Е Н И

1967 ш. 21—23 июне американски авиацеи артиллереи лаьттанца Iошаьрйир демилитаризованни вона къилбаседехьарча даькъа тIара нах баха Виньхуанг яха пункт. Из — Вьетнамера американски империализма керда зуламера акт, шоллагIа дунен тIом беча хана гитлеровцаша лелаяьча зуламашца мара нийсде йиш йоацача акхача гIулакхий акт.

Азеи Африкаи солидарноста Советски комитетои Вьетнам хьаллацара Советски комитетои заявлени яьй, советски общественноста цIерагIа американски военщино Вьетнаме леладеча, адамий оамалахьа доацача, акхача гIулакхашта духьала хоаламболлаш йола протест кхайкаеш. Вьетнаме агрессивни тIом а хьоабаь цу тайппара дунен халкъашта юкъерча бокъон элементарни боарамаш — суверенитетеи территорей бIарччалеи сий дара принципаш толха а яь американски империалисташа машари парггIатои езаш дола вьетнамски халкъа уйла тоIаяра пайда эц нах баха пункташ шоашта хошшехьа а хIалакъяргеи маьрша баха нах цхьатарра бoабаргеи дIакхоачаьяча эггара къизагIча методех. Цу доллача хIамаша хьахьокх, американски империализм Вьетнамерча ший гIулакхашта Роттердамеи Ковентреи самолеташ ахийтарий, Лидицеи Орадурай хIалакьеш йохаеча кулгаллаьрий даррагIа йодаш хилар.

Советски нах эгIазбаха ба геноцид санна мара. кхыча тайпара дарха йиш йоацаш йолча США империалистий цу бандитски акташта. Цунца цхьана советски наха цIаькха а дIакхайкаду США империалистий агрессеца духьала сийлахьа къовсам лоаттабеш долча Вьетнама турпалерча халкъана шоай вежарашха дог-уйла хилар. Советски наха дIахо а новкъостал дергда вьетнамски халкъа, хьаллоацарга из но лоаттабеча нийсхон къовсаме.

Советски общественноста ерригеи йиззаи къоабал а ю. хьал а лоац 1967 шера 27-ча июне Вьетнама Демократически Республика кхыча мехкашарча гIулакхий министерства яь заявлени, хьадех Вьетнамерча тIема сов чехка хоаламбелга, Къилбаседехьарча Вьетнама чуетта бомбаш сопаелга, ший чура гIулакхаш Вьетнама халкъага шийга къестадайтилга.

Азеи Африкаи мехкий солидарноста Советски Комитети Вьетнам хьаллацара Советски Комитети дунен тIарча ерригача дунен халкъашта юкъерчеи къамий демократически организацешка кхайк Вьетнаме США империалистически агрессена эскалаци яра духьалара. Вьетнаме американски империалисташа леладеча геноцида акташта духьалара шоай къовсам чIоагIбара уж тIа а хьехаш

АГИТПОЕЗД—КХАШКЕИ ФЕРМАШКЕИ

ДIадахача кIиргIа Шелковски районни культура отдела агитпоезд района колхозий хьатташкеи фермашкеи дийнна чакхъяьлар. Агитпоездана яр культура отдела автоклуб, агитбригада коллектив, унахцIено лораяра машин, автотика, бытовой управлене машин.

Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара хеталь яр автопоезда программа. Гойтара агитаце, щиташа, диаграммаша, документальни кинофильмаша, агитпоездацарча лекторий лекцеша а беседаша а — цу дерригне а дIадувцар вай пачхьалкхен сийлахь-доккха ах бIаь шу дизарах лаьца.

Хоза кийчъяь автопоезда пхи машин эггара хьалхагIа «Червленский» колхоза хьайбаш леладеча ферме кхаьчар. Агитпоезда программа дIайолаелар лектор волча хьехархочо Д. Т. Брошенкос «Мохк ленински новкъа бола» яхача темах къамаьл дарца. Цунга ладувгIаш хьайбаш леладу бIаь совгIа саг вар. Цул тIехьагIа дийнахьа гуш дола кино хьеккхар. Цигга арахийцар къахьегама листок а.

Дор Г.Чернышов хьайбаш леладерий бытовой хьалий дух тIа вийлар, цо вай мехкарча унахцIено лораяра гIулакхех лаьца беседа а йир. Быткомбината мастераша кочамаш, полтош, костюмаш тега заказаш дIаийдир хьайбаш леладерашкара. Царна цу гIулакха ийде шортта товараш хилар автотика тIа.

«Червленский» колхозера яьнна «Коминтерн» яхача, Кирова цIерагIча колхозий хьатташка, «Красный пахарь» яхача колхоза жа леладераш бахача, «Мирный» яхача отарашка хилар автопоезд.

Массанахьа а колхозий къахьегамхоша безаме тIайийнр агитпоезд, цун тематически программана чIоагIа раьза болаш хилар уж.

Агитпоезда доакъашхой колхозий пхе хьатта, итт хьайбаш леладеча ферме хилар, цун программага хьожаш а ладувгIаш а цхьа эзари ах эзари гаргга колхозхой хилар.

Е. ЯКОВЛЕВА.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

АГРЕССОРАШИ ЦАР ГАДОАХАРАШИ ХЬАГУЧАБАЬХАБ

ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе болх цхьан кIиранна юкъагIоалийтаб. Цу деноех пайда эцаргба ден повестка тIа юсаш йола керттера проблема къоастаергйола наькъаш лохаш дIахо консультацеш яра: шийна лоаллаха ялача Iарбий пачхьалкхенашта духьала Израила хьоаяьча агрессех хьахиннараш дIадахар.

Шин кIиранна ира къовсам лаьттаб сессе. Гаргарча Малхбоалене машар юхаметтаоттабелга. Израильски бIунаш кхы гоа па деш цар дIалийцача территореш тIара дIаюахилга тIагIерттаи леррагIеи вIаштIехьлакха гIиртай Советски Союзи — сессеи гулъяра инициатор, машар беза дуккха кхыйола пачхьалкхенаши. Дуккхача ораторша харцахьа лаьрхIар пачхьалкхенашта юкъера къовсамаш къоастадеча хана низах пайда эцар, мегаргйоацаш лаьрхIар наьха территореш дIалувцаш йола агрессора планаш тийшача балхах ше лагарах кхы ахь ца хеташ шийна гIойле хилийта из гIертар.

Израильски агрессе къайле гучаяьккхар сессе къамаьлаш даьча делегаташа. Дунен халкъаша тIа-тIа дикагIа кхетадора Гаргарча Малхбоалерча къамий - кортамукъален болама хIама тоха гIертача, кхыча мехкий мехкдаьттаи кхыйолчеи монополей гIулакха оарцагIбаьннача, социальна прогресса новкъа доха халкъаш юхасоцаде гIертача американски английски империалистий гера а хинна дIаолттача Израила агрессе керттера бахьан. Цунах латт Генеральни Ассамблея сессе керттерча итогех цаI.

Духхьал цунах кхетале доагIаш да США-и Израили Генеральни Ассамблея специальни сесси гулъяра юххьанца дена сел чIоагIа духьала хIана хиннай. Агрессорашия цар гадоахараши кхийрар царна тIаккхьачар, дискуссе йолча хана уж, мадарра аьлча, хийрабаьха хиларен морально - политически гIулакха ийша хиларен даькъе Генеральни Ассамблея хIанзарча сессе миссел чIоагIа киловзалаши хIиллеи лелае езаш цIаккха а хиннаяц американски дипломатий ООН йолаш хьалоагIача деррига историе чухь.

ТIеххьарча этапе шоай махулла оарцагIбаьлар уж, халахета а аьттув па боалаш а бисанзар, хьало дIаденна харагаша маяххара йола решени тIаэца Генеральни Ассамблеяна новкъарле яра. Шейола рычагаш оарцагIъьхар блокашта юкъе доацача мехкаша дIачуенна резолюце проект чакх па алийтара. Проекта тIа йозахир, сов чехкеи кхы къамаьл доацаши аралаха деза израильски бIунаш цар дIалийцача Iарбий территореш тIара. Цу проектана тIехьа голосовани йир 53 пачхьалкхено, царна да ООН-е шоай викалаш бахкийтача адамех дукха а дукхагIараш. Кхы гоа ца деш, цхьаккха тайпа условеш а па цуттаеш израильски бIунаш цар дIалийцача территореш тIара арадахара тIехьа голосовани йир Iарбийи социалистически мехкаша, дуккхача азиатски африкански пачхьалкхенаша, цу даькъе Инде, Пакистана, Индонезе, Японе. Цу доархIамерча принципиальни деша цхьоагIо хилийта аьттув балалзар Вашингтона ший керттерча тIема блоке — НАТО а. Блокашта юкъедоацача мехкий резолюцена тIехьа голосовани йир Франце яь па Iеш, Турце а. Керттерча даькъе США-гахьеи Израилагахьеи хиннараш Вашингтонах тийша дола латиноамерикански мехкаш дар, НАТО-геи кхыча тIема блокашкеи гIоллара союзникаш бар.

ФРАНЦУЗСКИ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА ВИЗИТ

Укх кIирагIа Москве хиннача французски премьер - министра Жорж Помпиду визит боккхача лоархIаме хургья франко - советски гIулакхаш дIахо дегIадоалазара.

Нийсса шу хьалхагIа хIана хилацзар аьнна, 1966 шера июне президент де Голль Москве волаш хилар СССР-ан Франценеи юкъерча гIулакхашка керда корта хьабийлла йола переговораш. Цу хана барт вIаштIехьбаьлар дуккхача дешашта, шин пачхьалкхенна юкъера бувзамаш массе оагIорахьара дегIаккхувлара тIаберзлабаь никъ лаьцар. ДIадахача шера СССР-ан Франценеи юкъера гIулакхаш дегIаахаро хьахьекхар из никъ нийса хилар. Цу юкъа шин мехка, юкъера экономически бувзамаш шерденна па Iеш, каст-кастагIа хила яьлар правительствашта юкъера политически консультацеш а. Болх бе йолаелар экономически, технически, Iилман даькъе шин мехко цхьана леладеча гIулакхий лоархIамерча дешашта йола массазара советско - французски комиссе. Кулгаш яздир советски арахьарча торговле организацештеи французски фирмаштеи юкъерча дуккхача контракташта. Кулгаш яздир «Рено» яхача французски пачхьалкхен автомобильни фирмаца яьча йоккхагIа йолча контрактех цхьаннена.

Цу юкъа дегIайхал дунен халкъашта юкъерча политика даькъе цхьана леладу гIулакхаш а. Кхеташ да, тайп - тайпара социальни системаш йолаш йола СССР-и Францеи массадолча дешаех хетар цхьатарра долаш хила йиш йоацилга. Цхьабакъда, дунен халкъашта юкъерча дуккхача лоархIамерча дешашка СССР-ен Францеи позицеш цхьатара е вIаши гарга я. Из доагIа, белггала аьлча, Вьетнамерча американски агрессеи Iарбий мехкашта духьаларча израильски агрессеи хьакъехьарча дешашта. Франце правительства цкъа санна дуккхаза а мехка гучча бехке яьй Вьетнаме США-с гера детташ лоаттаю интервенци. ООН-е Генеральни Ассамблея чрезвычайни сессе французски делегаце голосовани йир израильски бIунаш шоаш дIалийцача Iарбий территорешкара сов чехка дIадоахилга дIадехаш йолча блокашта юкъе доацача мехкий резолюце проектана тIехьа.

Жорж Помпиду визитои Кремле цо яьча переговорашеи бакъдир 1966 шера цхьана оттаяьча советско-французски деклараце тIа белгалбаьча наькъагIа дIахо яха лаьрхIа Франци хилар. Из ба Советски Союзацарча доттагIалеи вIаши гIойле хилара ларза тIа цхьана леладеча гIулакхийи никъ.

СЕННА ГУЛЬЕННАЯР «АЗИАТСКИ ИЙС»

Таиландски столице Бангкоке 5-ча июле денз 7-ча июле кхаччалца конференци хилар Азиатско - тихоокеански совет (АЗПАК) оалаш йолчувна юкъе лакъа лоацарий кхыча мехкашарча гIулакхий министрий. Ийс мехках латташ йола из группировка шу хьалхагIа дунен чу льннай Вашингтоно могаярах. Из официально вIашагIъеллар 1966 шера июнь бетта Сеуле хиннача учредительни сессе. АЗПАК-а юкъеяхай Къулбехьара Корея, чанкайшистски клика, Къулбехьара Вьетнам, Таиланд, Филиппинаш, Малайзи, хIаьта иштта Австрали, Нови Зеланди, Япони. ВIашагIкхийтта Штаташ цу совета юкъе еце а кхыметтел АЗПАК-а юкъе лакъа лоацарий цу перечена га хьежача а цхьаккха шеко хилийташ «азиатски ийсена» кулгаллер бокъонца малав хара. Американски газеташа шоаш а тоъал дика къоасталуш хьакъедалу из блок хьаечеи цун гIулакхаштеи юкъе США-с лоапа дакъа. «ХIара объективни наблюдатела бокъонца дог тешаргда, аздора «Крисчен сайенс монитор» яхача газето. АЗПАК-а кулисашта тIехьашка вот Сэм латташ хиларах».

АЗПАК-а 9 членах ялх вьетнамски халкъа духьаларча американски агрессена юкъе юкъарчал доацаш дакъа лоацаш я. Мел лелача гIулакхашка хьежача гуш да, агрессивни гIулакхех «юкъера акци» хетийтар духьа пхьадола азиатски мехкаш шоай вьетнаски авантюрана кхы а дукхагIа юкъеоза гIерташ США хилар. Белггала аьлча, хоам бу, США-с гIирсаца а тIема техникаца а кийчъе лаьрхIа йола таиландски полк Къулбехьен Вьетнаме йохийтаргйолаш хиларах. Дукха ха йоацпаш къулбехьенкорейски столице хиннача США вице-президента Хэмфре цига, хьакхайкалечох, переговораш яьй сеульски бIуний керда контингенташ Къулбехьен Вьетнаме яхийтара хьакъехьа.

Цхьаболча доазол дехьарча обозревателаша, АЗПАК-а бангкокски конференци шоаш йоашхаш, белгалдоах цига Лаоса викал хинна хилара. ТIеххьарвар конференце дувцчунга ладувгIаш мара хиинавеце а, из цига хилара факто ше общественность фийла хила езаш хулийт. ТIема - политически гIулакхашта къайлагIа вIашагIъеххача цхьаькха тайпа группировкашта юкъе лакъа лоацилга 1962 шерарча Женевски соглашенеша Лаоса дийхка хиларах хIаьта а.

Йиззача бокъонах членш а йолаш АЗПАК-а юкъе лакъа лоацаш я Япони. «Иомиури» яхача газето яздора, японски общественность чIоагIа шеко йолаш я Японера пхьадола гIозараш Къулба - Малхбоален Азе мехкашка шоай позицеш чIоагIъяра Азиатско - тихоокеански советах пайда эца безам болаш хилара. Цу уйланна геттара раьза я Къулбехьен Вьетнамерча ший агрессега ухийта Японе материальни ресурсаш кхы а дукхагIа шеръе ловш йола Вашингтон. Кастта японски премьер-министр Сато Сайгоне гIолга вIаштIехьдаьккха хилар цу тайпара планаш йолаш хилара дола тешал санна лоархI Японе демократически низаша.

«Азиатски ийсене» бангкокски конференце хьахьекхар цу блока гIулакхаш чIоагIде а Азерча шоай политически тIемеи гIулакхашта из чуоттае а гIертарпа АЗПАК-а доккха гIулакха тIадилла лаьрхIа Вашингтон хилар. Конференце даьча официальни къамаьлашка цига дакъа лоацараш фуннагIа даь а АЗПАК «политически тIемеи гIулакхашта гаьна йола» цхьа ший тайпара союз хетийта гIерташ хиннабале а, къулбехьенвьетнамски викало яьча заявлене яьхар кхы тайпа лар. Нгуен Хван Хана аьлар, США-си сайгонски режимои Къулбехьен Вьетнаме дечоа шоаш «раьза хилар хьакхайкадир» АЗПАК-а доакъашхоша.

Бангкокски конференце результаташа тешал ду АЗПАК, гучох, организационни сталегара хIанз практически гIулакхашка йоалаш латташ хилара. Белггала аьлча, цунна юкъе массехк орган чIоагIъяьй, хIаьта цо. «Сахи» яхача японски газета хетачох, тешал ду, шеко йоапа маIан долаш йола хьыдза мероприятеш йизза чакхъяха лаьрхIа из блок хилар. Воти Сэм малаттий АЗПАК-а кулисашта тIехьашка.

И. ЛАПИЦКИЙ, В. СЫСАЕВА, В. ХАРЬКОВ.

ТВОРЧЕСКИ ДЕГIАУХ

Дукха да Наьсарен «Электроинструмент» завода технологически отдела болхлой де дезараш. Укхаза уттаю керда конструкцеш, керда технологи. Технологически отдело язъяьча чертежашца болх беш я завода еррига цехаш.

— Тха отделе лакхара технически образовани йолаш ши саг мара вац,— яхаш дувц отдела начальника Н. Шакриева. — тхона чIоагIа беза квалификаци йола инженерно-технически болхлой.

Инженера дешар дийша йистебаьна нах кIезига бале а, болх тIехьабиса хIама дац отделе. ДукхагIбараш селхан яхар мо школе деша баьгIа кагийнах ба. Боккхача безамца хьинаре бу пар шоай болх, цахадлаш лакхъю шоай технически говзал, кхетам. ХIаьта цу даькъе цар дикагIвола новкъост а хинна дIаэттав отдела кулгалхо Н. Шакриев. Цун инициативах заводе хьайийллай болхлой квалификаци лакхъяра йола ялх беттара курсаш. Курсашка дешаш ва 20 саг. Занятеш дIахьу Н. Шакриева, цун заместитела Н. Пака. Балха тIера па воаккхаш завода направленех укх шера технически ВУЗ-ашка деша вохийт итт специалист. Царех ба Буражев Макшарип, Итазов Iиса, Костоев Руслан, Янлиев Аслан, иштта кхыбараш. Технически Iилмах дика кхеташ, хала хиларах чертеж еша ховш ба уж.

Дийнахьа цхьа сахьат мукъа да отдела хIара специалиста. Из сахьат доаккх пар заводерча технически литература библиотеке вай мехкара а доазол дехьара а технически кердадараш довзаш.

Иштта шоай къонача заводаца творчески дегIаух инженерно-технически болхлой а.

М. ЗЯЗИКОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республикеи Грознеи тIолла хувцалуш морхаш а йолаш, лоаццача хана догIа а делхаш, мух эрг-эртача оагIонашкахьара цкъаза лаьгIо а тIаккха гIаьххьа а хьеккхаргба. Республике гIолла 27—32 градус, Грозне 30—32 градус йIовхал хургья.

12-чеи 13-чеи июле республике а Грозне а гIолла хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоаццача ханашка догIаш а делхаш, ди а къувкъаш хила тарлу, мух къулбехьара цкъаза лаьгIо а тIаккха гIаьхха я хьекха мег. ЙIовхал буйсанна 14—19 градус, дийнахьа 23—28 градус хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

БЕРАША НОВКЪОСТАЛ ДУ

Ахкан каникулаш йолча хана саладIарца цхьала юртбоахама къахьегамхошта новкъостал де лаьрхIад Ножай-Юрта района Гендергенски бархIшерарча школа дешархоша. Уж тхьамка кхедеш ба. ХIанз ах гектара тIа дIадийна тхьамка деладу цар. Цунна дешархоша — хий детт, оасар ду. Цул совгIа хьажкIашта, сорго яхача культурана гIулакх ду.

Шоаш болх беча участка тIара ялх центнер тхьамка лордаш яха дош деннад дешархоша. ХIаьта из кхоачашдара шоай беррига низ тIабахийта къахьег пар. Къаьстта дика болх бу бархлагIча класса дешархоша Зайраханова Дашобика, Абдулкеримовгlар Дешиматеи Халишатеи, Базаева Умизата, кхычар а. Деннена хул уж колхозни кхашка.

Ваха МАГОМГАЗИЕВ,
дешархо.

СТУДЕНТАШ—ПРАКТИКЕ

Шера шерра шоаш экзаменационни сесси дIаенна мабаьлингге а Грозненски мехкдаьтта института студенташ республика тайп-тайпарча предприятешка практика дIахьош хул.

ХIанз а шоаш дIахьожабаьча болх бе болабеннаб уж. Сайрийнарча отделене шоллагIча курсеи дийнахьарча отделене пхьоалагIча курсеи студенташ ба города Октябрьски районе практика дIахьош. Студентий керттера декхар да тайп-тайпарча измерительни приборий новкъостаца моттига план яккхари из чертежашца белгалйири. Цул совгIа строительни факультете дешаш болчара наькъий проекташ уттаю, дуккхаза вIаштIардаьча шеной кIалхара площадкаш тоаю, иштта кх. дIа а.

Цу дерригне а студенташта занятешка енна знанеш чIоагIъю. Беррига а кхо бIаь гергга саг ва практике.

Р. АУШЕВ,
мехкдаьтта института студент.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-06; редактора зам. 3-39-11: бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культуреи, промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28:

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05217. Заказ № 3332.